REGD. NO. 40 A. విడిప్రతి 13 నయాపైసలు 24-5-57 శుక్రవారం

జమీన్ రైతు

సంపుటి 29 ❦ మేనేజింగుఎడిటర్ : నెల్లూరు వెంకట్రామానాయుడు :: సంపాదకుడు : నెల్లూరు శ్రీరామమూర్తి ❦ సంచిక 21

"గుండుదెబ్బకు జంక లేదన్నా- చొక్కానుదీసి-
గుండె దానికి పందెమిడె నన్నా"

శ్రీమద్రామాయణం

శ్రీమతి కొలకుల సావిత్రి

మరుద్గణ వృత్తాంతము — సుమతి సత్కారము.

అదితిపుత్రులు దితిపుత్రులను పూర్తిగా సంహరింపుటచే దితి శోకించి తపోధనుడైన కాశ్యపునిగాంచి "మహాత్మా! అతిబలవంతులైన నీ కుమారులచే నా పుత్రులందఱు సంహరింపబడిరి. నాకు దేవేంద్రుని జయింపగల ఒక పుత్రుని ప్రసాదింపగోరుచున్నాను. నన్ను అనుగ్రహింపవలెను. నేను ఎట్టి కఠినమైన నిష్ఠతోనైనను తపస్సు చేయుటకు సిద్ధముగా నున్నాను" అని వేడుకొనెను.

కాశ్యపుడు దుఃఖపూరితురాలైన దితి దీనాలాపములు విని కనికరించి "అట్లే నీవు పుత్రునిగ బడయుదువు. కాని నీవు వేయి సంవత్సరములు అధికనిష్ఠతో పరిశుద్ధురాలవై యుండవలెను. అట్లు వేయి సంవత్సరములు శుచివై యుండినచో నీకు ఇంద్రుని సంహరించి ముల్లోకములను జయింపగల పుత్రుడు పుట్టును." అని చెప్పి తన హస్తముతో నామె దేహమంతయు తడవి "నీ ఈప్సితార్థము నెరవేరునుగాక" అని ఆశీర్వదించి కాశ్యపుడు తపస్సు చేయబోయెను. ఓ రామచంద్రా! ఆ విధముగా వరమును బొంది దితి 'కుశప్లవనము' క్షేత్రమును చేరి ఘోరతపస్సు నాచరించెను. అట్లు దితి తపం బాచరించుటను మహామేధావంతుడు గుణాతిశయుడునైన సహస్రాక్షుడు దేవేంద్రుడు కనిపెట్టి ఆమెను అనుసరించెను. అచ్చట నాతడు అగ్ని, దర్భలు, సమిధలు, జలములు, కందమూలఫలాదులను ఆమెకు అందించుచు పరిచర్య చేయుచుండెను. ఇంకను అతడు ఆమె అలసట చెందినప్పుడు కాళ్లు పట్టుచు వీవనలతో చల్లని గాలిని విసరుచు ఆసేవోపచారములను ఎల్లప్పుడు సల్పుచు నామె సంతోషానుగ్రహమును పొందగలిగెను.

ప్రసవకాల మాసన్నమగుటచే దితి సంతోషమును పట్టలేక దేవేంద్రునిగాంచి "ఓ సురేంద్రా! నీకు కొలదికాలములో తమ్ముడు పుట్టగలడు. మహానుభావుడైన నీ జనకుని నిన్ను జయింపగల పుత్రు నిమ్మని యాచించితిని. అతడు అట్లే వరము నొసగెను. కాని నీపై నా కుమారుడు యుద్ధమును తలపెట్టకుండ వానిని సమాధాన పఱచెదను. మీరిరువురు అన్యోన్యులై ముల్లోకములను పరిపాలింపుడు" అని చెప్పి మట్టమధ్యాహ్న మగుటచే నిద్రపారవశ్యములో ఏమఱుపాటుగా తలవైపున కాళ్ళు, కాళ్ళవైపున తలను పెట్టుకొని నిదురపోయెను. ఆమె యీ పరధ్యానము వలన అపరిశుద్ధురాలయ్యెను. ఇంద్రునకు అవకాశము చిక్కుటచే ఉప్పొంగిపోయెను. ధైర్యసాహసోపేతుడైన అతడు తన దివ్యశక్తిచే దితి గర్భములోనికి జొరబడి కడుపులోని శిశువును తన వజ్రాయుధముచే ఏడుతునకలుగా ఖండించుచుండగా ఆగర్భస్థశిశువు బిగ్గఱగా ఏడ్చెను. ఇంద్రుడా శిశువును "ఏడువవలదు; ఏడువవలదు" అని యూరార్చుచుండెను. రోదనమువిని దితి తటాలున లేచి తన గర్భములో జరుగుచున్న దుఃస్థితిని గ్రహించి "చంపవలదు; చంపవలదు" అని యొక్కపెట్టున అఱచెను.

అంత దేవేంద్రుడు మాతృవచనగౌరవముతో ఆమె గర్భమునుండి బయటకు వెలువడి వజ్రాయుధమును హస్తమున ధరించియే నమస్కరించుచు, "తల్లీ! నీవు కాళ్లకడ తలను తలకడ కాళ్ళను పెట్టుకొని నిదురించుటచే మైలపడి నీకు వ్రతనిష్ఠాభంగము కలిగెను. నాకు అవకాశము చిక్కెను. నన్ను సంగ్రామమున సంహరింపగల శిశువు నీ కడుపున నున్నాడు. ఎట్టివానికైనను సమయము చిక్కినప్పుడు శత్రువుని తుదముట్టించుట న్యాయము. కావున నీ గర్భపిండమును ఏడుతునకలుగా నఱికివేసితిని. నా అపరాధమును మన్నింపుము" అని వేడుకొనెను.

ఇట్లింద్రుడొనర్చిన సాహసకార్యమునకు దితి మిక్కిలి వగచి తన అసమర్థతను గ్రహించి ఇంద్రునితో నిట్లనియె "సురేంద్రా! నా అపరాధమువలననే నా గర్భశిశువు ఏడుఖండములుగా విచ్ఛిన్నమైనది. అందు నీ తప్పిదమేమియు లేదు. కనుక నీవు నాకు ఒక ఉపకారము చేయవలయును. ఈ ఏడు తునకలు ఏడుగురు దేవతలై మరుత్తులలోకమును ఏలునట్లు చూడవలయును. ఒకడు బ్రహ్మలోకమును, ఒకడు ఇంద్రలోకమును, ఒకడు వాయుదేవుడై నభమును, మిగిలిన నలుగురు నలుదిశలను సంచరించునట్లు చేయుము. ఈ ఏడుగురిని మారుతులు అని పిలువవలయును"

దితి మాటలు విన్న దేవేంద్రుడామెకు అంజలిఘటించి "అమ్మా! తప్పక నీకోరిక నెఱవేర్చెదను. సందేహపడవలదు. నీ పుత్రులు దేవతలై సర్వలోకములందు సంచరించెదరు" అని పలికెను. ఓ రఘునందనా! ఇదియే ఆ తపోవనము. ఇచ్చటనే దితి తపస్సు చేసెను. దేవేంద్రుడామెకు శుశ్రూష చేసెను. ఇచ్చట పూర్వకాలమున ఇక్ష్వాకుల మహారాజునకు, ఆయన ధర్మపత్ని అలంబుసాదేవికి విశాలుడను నొకపుత్రుడు జన్మించెను. అతడు సుప్రసిద్ధుడు; పుణ్యాత్ముడు. ఆ విశాలుడే ఈ విశాలనగరమును నిర్మించినాడు. అతనికి మహాబలాఢ్యుడైన హేమచంద్రుడు పుట్టెను. వానికి సుచంద్రుడు, సుచంద్రునకు ధూమ్రాశ్వుడు వానికి సంజయుడను కొమారుడును, ఆ సంజయునకు సహదేవుడను పరాక్రమశాలియు జనన మొందిరి. సహదేవునకు ధార్మికుడైన కుశాశ్వుడు, కుశాశ్వునకు తేజస్వి ప్రతాపుడైన సోమదత్తుడు, సోమదత్తునకు కాకుత్స్థుడు, దేవతలతో సరిసమానమైనవాడు దుర్జయుడునైన పుత్రుడు సుమతి అనువాడు ప్రస్తుతము ఈ రాజ్యపాలనము చేయుచున్నాడు. ఈ విశాల నగరమునకు వీరందఱు రాజులుగా దీర్ఘాయుష్మంతులై ఘనతరధార్మికులై శౌర్యపరాక్రమవంతులై రాజ్యపాలన మొనర్చుచుండిరి.

ఓ రామా! మనము ఈ రాత్రి యిచ్చట విశ్రాంతి తీసికొని సుముఖముగా గడపుదము. రేపు ఉదయముననే లేచి పయనము సాగించి జనక మహారాజును జూడబోయెదము" అని విశ్వామిత్రుడు చెప్పెను.

విశాలనగర మేలుచుండిన మహారాజు సుమతి, విశ్వామిత్రుడు తనపట్టణ సమీపమునకేతెంచెనని తెలియగానే మంత్రి పురోహిత బంధు మిత్రాదులను వెంటగొని యా మహర్షికడకేతెంచి సమస్తమర్యాదలను పాటించి చేతులు జోడించి "మహర్షీ! మీకు స్వాగతము. మీకు నాయెడ అభిమానముండుట వలన నా దేశమునకు గాలిడిరి. అయాచితముగా కలిగిన తమ దర్శనభాగ్యమువలన నేను ధన్యుడనైతిని. నాకంటె పావనుడు మఱియొకడు లేడు." అని యుత్సాహముతో పలికెను.

తదనంతరము సుమతి, మహర్షితో "మహాత్మా! ఖడ్గధనుర్ధరులైన యోధులవలె గాన్పించుచు మదగజములబోలు గాంభీర్యముతోను సింహముల నడకవంటి గమనముతోను, పెద్దపులులవలె భయంకరముగాను, అబోతులవలె విలాసముగాను, మిమ్ముల ననుసరించి వచ్చుచున్న ఈ బాలకులెవరు? ఆకాశమునుండి దిగివచ్చిన అశ్వినీదేవతల వలెనున్నారు. వీరి పేరేమి! ఎవరి సుపుత్రులు? బాలభాస్కరులవలె ప్రకాశించు నీ తేజోమూర్తులెవరు? ఒకరినిజూచి మఱియొకనిని జూడబనిలేనట్లు వీరు ఆకారావయవాదులందును నడకనడకలందును కార్యదీక్షయందును తుల్యులైయున్నారు. మీ వెంట వీరెందులకు వచ్చుచున్నారో తెలుపవలెను" అని అడిగెను.

అంత విశ్వామిత్రుడు తాను సిద్ధాశ్రమములో యాగమును అనుష్ఠించుట, దానిని రక్షించుటకు రామలక్ష్మణులను పిలుచుకొని వచ్చుట, వారు క్రూరరాక్షసులను సంహరించి యజ్ఞమును సఫలముచేయుట మొదలుగాగల విషయములన్నియు సవిస్తరముగా సుమతికి తెలియజేసెను. విశ్వామిత్రుడు చెప్పినదంతయు సావధానముగా సుమతి ఆలకించి మిక్కిలి సంతసించి మహాశక్తివంతులు పూజనీయులైన రామలక్ష్మణులను యథోచితసత్కారములు సల్పి తన యంతఃపురమునకు వారందఱను గొనిపోయి ఆతిథ్యమొసంగెను. అచ్చట వారు ఆరాత్రి విశ్రాంతి తీసికొని మఱునాడు ఉదయము మిథిలానగరమునకు పయనము సాగించిరి.

మిథిలానగరము దృష్టిగోచరము కాగానే మునిజను లమందానందముతో మిథిలానగర లావణ్యముగ జనకమహారాజును శ్లాఘించిరి. అచ్చటికి సమీపములో అందచందములతో నట్టిపడుచు, నిర్జనమై పాడుపడియున్న నొక యాశ్రమమును గాంచి శ్రీరాముడు విశ్వామిత్రుని "మహర్షీ! ఇది పురాతనాశ్రమముగా గోచరించుచున్నది. నివాసయోగ్యముగాలేక ఏల పాడుపడి పోయినది? పూర్వమీ ఆశ్రమమున ఎవరు నివసించిరి? ఎందులకిట్టి పరిణామము చెందెనో వివరముగా తెలియజేయుడు" అని అడిగెను.

పతివ్రతాగర్వభంగము. శాపవిమోచనము

అంత విశ్వామిత్రుడు "ఓ రామచంద్రా! ఇది శాపాస్పదమైన మహర్షి యాశ్రమము. ఒకానొకప్పుడిది గౌతమముని పుణ్యాశ్రమము. ఆ దినములలో నిది దేదీప్యమానమై వెలుగొందుచు, దేవతల ప్రశంసకు పాత్రమయ్యెను. గౌతమ మహర్షి, అతని ధర్మపత్నియైన అహల్యతో బహుకాలమిందు నిర్విఘ్నమైన తపస్సునాచరించి నివసించుచుండిరి. ఒకనాడు ఇంద్రుడు గౌతమ మహర్షి లేని సమయము కనిపెట్టి ఆ మునివరవేషమును ధరించి కామాతురుడై ఆశ్రమమును ప్రవేశించి అహల్యనుగాంచి "ఓ సుందరీ! కాముకులకు ఋతుకాలముతో నిమిత్తము లేదు. ఇప్పుడు నీతో రమింపగోరి వచ్చియున్నాను" అని పలికెను.

అహల్య అతడు తనపతి కాదని మునివేషముధరించిన దేవేంద్రుడని గుర్తించినది. కాని దేవేంద్రుడంతటి వాడు తన సౌందర్యమునకు ముగ్ధుడై కోరి వచ్చెనని గర్వమదాంధురాలై నీతిమార్గమును వీడి అవివేకముతో ఇంద్రుని కోరిక తీర్చెను. అనంతరము అహల్య దేవేంద్రునితో "దేవతలరాజా! నేను ధన్యురాలనైతిని. మహర్షి తిరిగి వచ్చు సమయ మాసన్నమైనది. పరులకంట పడక పరుగిడుము. ఈ మర్మము బయట పడకుండ నన్ను నిన్ను రక్షించుకొనుము. వేగమే పొమ్ము" అని హెచ్చరించెను. దేవేంద్రుడు సంతృప్తితో అహల్యకు తన కృతజ్ఞత తెలియజేసి హుటాహుటి నాశ్రమమునుండి బయలు వెడలెను.

నదీజలముల స్నానమాచరించి దేవదానవులు జయింపశక్యము కాని మహాశక్తివంతుడు తపోబలసంపన్నుడు అయిన గౌతమ మహర్షి తడిబట్టలతో సమిధలు దర్భలు చేతబట్టుకొని అగ్నిహోత్రుని వలె మిన్న ప్రజ్వరిల్లుచు తేజోమూర్తియై ఆశ్రమమును సమీపించుచున్న గౌతమునకు ఇంద్రుడు భీతుడై తారసిల్లెను. మహర్షి జరిగిన వృత్తాంతమును సూక్ష్మముగా గ్రహించి కోపోద్దీపితుడై ఇంద్రునిగాంచి "ఓ దుర్మతీ! మూర్ఖా! నా వేషమును ధరించి ఆశ్రమమును జొచ్చి చేయరానిపని చేసి ఆశ్రమము నొనర్చితివి గాన నీ .... తెగిపోవుగాక!" అని శపించెను. వెంటనే ఇంద్రుడు నపుంసకుడయ్యెను. తరువాత గౌతముడు ఆశ్రమములోనికేగి అహల్యనుగాంచి, "ఓసీ! కేవలము గాలినే ఆహారముగా గలదానవై, బూడిదలో పొర్లాడుచు దీర్ఘకాల మెవరికంట పడకుండ పడియుండుము" అని శపించెను. అంత అహల్య వేడించి ప్రాధేయపడగా మహర్షి కొంత శాంతించి "బహుకాలానంతరము దశరథమహారాజ పుత్రుడు శ్రీరాముడు ఇచ్చటికేతెంచి నిన్ను గాంచును. ఆ మహాపురుషుని వలన నీవు శాపవిముక్తురాల వగుదువు. అతనికి నీవు ఆతిథ్యమిమ్ము. నీలోని లోభమోహములు వీడి యథారూపమును పొంది ధన్యాత్మురాలవయ్యెదవు" అని ప్రాయశ్చిత్తము

— 11వ పేజీలో

ఆంధ్రకేసరి ప్రకాశం పంతులు కన్నుమూత

రాజలాంఛనాలతో ఆంధ్రరాజధానిలో అంత్యక్రియలు

సేవ, త్యాగాలతో పండిన ప్రకాశం పంతులుగారి ఆదర్శ జీవితం

దాదాపు 40 సంవత్సరాలు ఆంధ్రరాజకీయాలలో బ్రహ్మాండమైన శక్తిగా, ఆంధ్రుల అభిమాన ఆరాధ్య నాయకుడుగా వుండిన 'ఆంధ్రకేసరి' టంగుటూరు ప్రకాశం పంతులుగారు 20 తేది సాయంకాలం 7-35 గంటలకు హైదరాబాదులో శాశ్వతంగా కన్నుమూశారు. ఒంగోలునుండి హైదరాబాదుకు కారు ప్రయాణంలో వడదెబ్బ తగిలి, యీ వృద్ధకేసరి మే 2 తేదినుండి వుస్మానియా హాస్పిటల్లో చికిత్సపొందుతూ, ఆంధ్రులకు వీరి నాయకత్వభాగ్యం మరికొంతకాలం వుంద గలదనే ఆశ మధ్యకలుగజేసి, అకస్మికంగా విషమించి, కడకు 20 తేది అస్తమించారు. పంతులుగారి వయస్సు షుమారు 87 సంవత్సరాలు.

పంతులుగారి అంత్య ఘడియలలో మంత్రులు శ్రీ బెజవాడ గోపాలరెడ్డి, వల్లూరు బసవరాజు, ఆంధ్రకాంగ్రెస్ అధ్యక్షులు శ్రీ అల్లూరు సత్యనారాయణ రాజు, పంతులుగారి రెండవ కుమారుడు హనుమంతరావు, చికిత్సజేసిన డాక్టర్లు మాత్రం దగ్గర వుండినారు.

ప్రకాశంగారి ఆరోగ్యం ఆందోళనకరమనే విషయం తెలియగానే పూజ్యనీయుడైన తమ నాయకుని అంత్యదర్శనార్థంవచ్చు ఆశేష ప్రజలతో వుస్మానియా ఆస్పత్రి యాత్రా స్థలంగా మారిపోయింది. ముఖ్యమంత్రి, యిటీవలి సంవత్సరాలలో పంతులుగారికి అత్యంత సన్నిహితుడుగావుంటున్న శ్రీ సంజీవరెడ్డి గారు చిత్తూరుజిల్లా పర్యటనలోవుండగా, పంతులుగారి అస్తమయవార్త వైర్‌లెస్ ద్వారా తెలియచెయ్యబడగా, వారు రాత్రికి రాత్రి మద్రాసు చేరుకొని, 21 తేది వుదయం హైదరాబాద్ చేరారు.

ప్రకాశంగారి భౌతికకాయం 20 తేది రాత్రంతా వుస్మానియా అస్పత్రిలోనే వుంచబడి, మరునాడు వుదయం, హైదరాబాద్ కాంగ్రెస్‌సంఘ కార్యాలయమైన 'గాంధీభవన్'కు మార్చబడి, ప్రజలు తమ నాయకుని ... రాలు జరిగాయి. పంతులుగారి భౌతికకాయం పుష్పాలతో అలంకరించబడిన దిగంపైవుంచబడి, ముందువెనుక ప్రత్యేకపోలీస్‌దళాలు, మంత్రులు, వున్నతాధికార్లు, శాసనసభ్యులు, అనధికార్లు నడుస్తుండగా, హైదరాబాద్ ముఖ్యవీధులగుండా నాలుగుమైళ్ళుసాగి, స్మశానవాటికకు చేరింది. పంతులుగారి భౌతిక కాయం వుంచబడినదిగంపై ముఖ్యమంత్రి సంజీవరెడ్డి, రాష్ట్రకాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు సత్యనారాయణరాజు, ప్రకాశంగారి కుమారుడు హనుమంతరావు ఆశీనులయ్యారు. పుర వీధులగుండా వుత్సవం ఒకమైలుపొడవున వుండినది. దారిపొడవునా వేనవేలు ప్రజలు వుత్సవంలో చేరారు. కొన్నిచోట్ల జన సమ్మర్దంవల్ల వుత్సవం ముందుకుసాగడానికే దుస్తరమైపోయిందట. దారిపొడవునా మేడల మీద ఒడి ఆంధ్రకేసరి భౌతికకాయంపై

లక్షితంగా అన్ని రాజకీయపార్టీలు, అందరు నాయకులు ఆంధ్రకేసరికి జోహారులర్పించారు. దాదాపు నలభైసంవత్సరాలు తనే ఆంధ్రదేశంగా, ఆంధ్రదేశమే తానుగా ప్రకాశించిన స్వాతంత్ర్యవీరుడు, ప్రజానాయకుడు, ప్రకాశంగారి జీవితయాత్ర 20 తేది సూర్యాస్తమయంతో ముగిసింది.

ప్రకాశంగారి జీవితం

ప్రకాశంగారికి 86 సంవత్సరాల వయస్సు. వారు స్వయంగా వ్రాసిన ప్రకారం 1872 వారి జనన సంవత్సరం. తేది పంతులుగారికే తెలియదు. జన్మస్థలం కనపర్తి. స్వగ్రామం ఒంగోలు తాలూకా వల్లూరు.

ధాతుకరువుకు సంసారం చితికిపోగా, తండ్రి గోపాలకృష్ణయ్యగారు వెంకటగిరి సంస్థాన వుద్యోగిగా నెల్లూరు జిల్లాలోని నాయుడుపేట, మల్లాం గ్రామాలలో పని చేస్తూ, ప్రకాశంగారి చిన్నతనంలోనే మరణించారు. పంతులుగారు గోపాలకృష్ణయ్యకు మూడవ సంతానము, తక్కిన యిద్దరూ ఆడపిల్లలు. పంతులుగారి తర్వాత మరిద్దరు మగపిల్లలు జన్మించారు. తండ్రి మరణానంతరం,

ప్రారంభమైనదన్నమాట!

1921-లో పంతులుగారు 'స్వరాజ్య'పత్రికను ప్రారంభించారు. తనవద్వున్న సర్వస్వం దానికి ధారపోశారు. ఈనాడు పత్రికా వ్యాసంగములో మహోన్నతులుగా వున్నవారు, ఆనాడు ప్రకాశంగారిక్రింద పనిచేసి అనుభవం సంపాదించినవారే. పంతులుగారికి రాజకీయాలలో గాంధీతత్వం మొదటినుండి గిట్టినట్టు లేదు. వీరి రాజకీయజీవితమే స్వరాజ్యపార్టీలో చేరడంతో ప్రారంభమైంది.

ప్రకాశంగారు 1926 నుండి 30 వరకు కేంద్ర శాసనసభ సభ్యులుగా వుండేవారు. తర్వాత 1937 నుండి పేటి వరకు శాసనసభ్యులుగా వుంటున్నారు. 1937 మద్రాసు కాంగ్రెసు మంత్రాంగంలో వీరు ముఖ్యమంత్రి కాగలరనుకున్నారు. ఆనాటి వారిశక్తి, బలం అటువంటిది. కాని వారే రాజగోపాలాచారిగారికే సను ప్రతిపాదించారు. వారి మంత్రాంగంలో రివిన్యూమంత్రిగా గణనీయమైన సేవ చేశారు. 1946-లో గాంధీజీ సలహాకు భిన్నముగా పోటీచేసి పార్టీ నాయకుడుగా ఎన్నికై ముఖ్యమంత్రిత్వం వహించారు. కాని సంవత్సరం తిరగకముందే వారి మంత్రాంగం కూలద్రోయబడింది. దీనితో ప్రకాశంగారి రాజ

—రెండవ 8 పేజీలో

దివంగతుడైన మహానీయునికి యావద్భారత దేశము భక్త్యంజలి

భౌతికకాయాన్ని కడసారిచూచి, తుది సారిగా నమస్కారాలు అర్పించుటకు అవకాశంకలుగజేయ్యబడింది. 21 తేది వుదయం 8 గంటలనుండి, స్మశానవాటికకుబయలుదేరిన సా. 3.45 గంటలవరకూ గాంధీభవన్‌కు వచ్చిపోతుండిన ప్రజావాహినికి ఎడతెంపు లేదు.

పంతులుగారి భౌతికదేహంమీద ఆంధ్రప్రభుత్వం తరఫున శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు భక్తి పురస్సరంగా పుష్పమాలవుంచారు. ప్రధాని పండిట్ నెహ్రూ, హోంమంత్రి గోవింద వల్లభపంత్, గవర్నరు శ్రీ సి. ఎం. త్రివేది, ఇండియాలోని డిప్యూటీ బ్రిటిష్ హైకమీషనర్ మున్నగు అనేకమంది నాయకుల, ప్రధాన వ్యక్తుల తరఫున పుష్పగుచ్ఛాలు సమర్పించబడినవి.

ప్రకాశంపంతులుగారి భౌతికకాయానికి రాజలాంఛనాలతో దహన సంస్కా- పుష్పవర్షం కురిసింది. స్త్రీలు తమ ఆప్తబంధువుని కోల్పోయినట్లు విలపించారు.

ఉత్సవం స్మశానవాటికను చేరిన అనంతరం, దివంగతుడైన మహానాయకునికి సంజీవరెడ్డి, కళా వెంకట్రావు, పద్మభూషణ మాడపాటి హనుమంతరావు, అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు, అల్లూరు సత్యనారాయణరాజ ప్రభృతులు జోహారులర్పించారు. అనంతరం పంతులుగారి రెండవ కుమారుడు హనుమంతరావు ఆచారప్రకారం దహన సంస్కారం గావించారు.

పంతులుగారి అస్తికలు కృష్ణ, గోదావరి, తుంగభద్ర, బంగాళాఖాతములలో కలుపబడునటవట. పంతులుగారి స్మృతిచిహ్నం నెలకొల్పుటకు ప్రయత్నిస్తున్నామనికూడా ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు.

పార్లమెంటు వుభయసభలు దివంగతుడైన మహనీయునికి భక్త్యాంజలి ఘటించినవి. పార్టీ

తల్లి సుబ్బమ్మ ఎంతో కష్టపడి, ఒంగోలులో పూటకూళ్లుపెట్టి ప్రకాశంగారిని చదివించింది. మిడిలిస్కూలు చదువు ఒంగోలులో, వున్నత విద్య రాజమండ్రిలోసాగి, న్యాయవాదవిద్య మద్రాసులో పూర్తయింది. మిడిలిస్కూలు పరీక్షకు 3 రూపాయలు కట్టవలసివస్తే, 25 మైళ్ళలోవున్న తన బావ వద్దకు నడచిపోగా, వారు వుత్త చేతులు చూపగా, తన తల్లి పట్టుచీర తాకట్టుపెట్టి, మూడురూపాయలు తీసిస్తే కట్టేశ్కానని పంతులుగారు తన 'జీవితయాత్ర'లో వ్రాశారు. దీనినిబట్టే వారు ఎంత పేదరికాన్ని అనుభవించింది తెల్సుకోవచ్చు.

పంతులుగారికి 1890 లో వివాహమైంది. 1894లో రాజమండ్రిలో ప్రాక్టీసుపెట్టారు. 1903 లో ఇంగ్లండుకెళ్ళి బారిష్టరై, 1907లో మద్రాసులో న్యాయవాదవృత్తి ప్రారంభించారు. 1921వరకు న్యాయవాదిగా ప్రకాశంగారు ఎంతో రాణించారు; ఎంతోధనం గడించారుకూడా. తన జీవితంలో యీ 14 సంవత్సరాలే సుఖవంతమైనవని పంతులుగారు వ్రాసుకున్నారు. అంటే త్యాగము, బాధతో కూడిన రాజకీయజీవితం ఆ సంవత్సరం

స్త్రీలకు చీరే శింగారం

(Experts in Silks)
ట్రంకురోడ్డు - నెల్లూరు
Telephone : 138

జమీన్‌రైతు

హేవళంబి వైశాఖ బహుళ విదియ
3 జ్యేష్టం 1879 (24—5—1957)

ఆంధ్ర కేసరి

ఆంధ్రకేసరి అస్తమించారనే విషాదవార్త తెలుగు ప్రజలనేగాదు, యావద్భారత ప్రజానీకాన్ని శోకపరితప్తులను గావించింది.

సంతోషము, సుఖము ఎరుగని ముప్పయ్యేండ్ల సంవత్సరాల రాజకీయ జీవితంలో, పండి, రాలిపోయారు శ్రీ ప్రకాశం పంతులు. మృత్యువుకు తప్ప మరెవ్వరికి వెరువని, లొంగని పోరాట జీవితం శ్రీ పంతులుగారిది.

నాలుగు దశాబ్దాల ఆంధ్రదేశ చరిత్ర శ్రీపంతులుగారి జీవితమంటే అతిశయోక్తిగాదు. యావద్భారత రాజకీయరంగంలో ప్రముఖ పాత్రవహించదగిన నాయకుడైనా, వారి కార్యరంగం ఆంధ్రదేశానికే పరిమితమైంది. ప్రజలతో ప్రకాశంగారివలె అంత సాన్నిహిత్యంగల నాయకుడు మనదేశంలో లేరో వుండరు. ప్రజలే ప్రకాశం, ప్రకాశమే ప్రజలు అని వారంటుండేవారు. అది అక్షరాలా సత్యం. ఎక్కడ ఏ ప్రజాసమస్య వుత్పన్నమైనా, అక్కడ ప్రకాశంగారుండేవారు. వారిది ప్రజాహృదయం.

1946 ప్రాంతంలో కమ్యూనిస్టుల హింసాకాండలో ఆంధ్రదేశం అట్టుడికినట్లుడికి పోతుండినది. నాయకులందరూ జైళ్లలో వున్నారు. అప్పుడేవిడుదలైన ప్రకాశంగారు ప్రజలమధ్యకువచ్చి "ప్రకాశముండగా మీకు భయమెందుకు" అని ప్రజలలో ఆత్మవిశ్వాసం కల్గించిన ఘట్టంమరచిపోలేము. ప్రకాశంగారి సేవామయ జీవితంలో యిలాంటి సువర్ణ ఘట్టాలు ఎన్నో గమనించగలం.

పంతులుగారిలోని పట్టుదల, బ్రహ్మకైనా వెరువని గుండెనిబ్బరం ఆశ్చర్యాన్ని కల్గించేవి. ఫలితంతో నిమిత్తంలేకుండా, తాను తలచుకున్న కార్యాన్ని సాధించను, ఎవరితో ఎదుర్కొనవలసి వచ్చినా ఏమాత్రం వెనుదీసేవారుగాదు. గాంధీజీనిసైతం లెక్కచేయని వారిధైర్యం అసాధారణమైనదని చెప్పక తప్పదు. ప్రకాశంగారిలో యీ తిరుగుబాటు తత్వమేలేకుంటే వారు యింకెంత వున్నతస్థితిలో వుండివుండేవారో వూహించలేము. అందువల్లనే, గోపాలరెడ్డిగారు వుద్ఘాటించినట్లు, వారుచేసిన త్యాగం ముందు, వారుపొందిన లాభం అత్యల్పం!

ప్రకాశంగారి రాజకీయ జీవితమంతా ఒడిదుడుకులతో కూడినదే. వారు కొంతకాలం అధికారంలో వుండినా, అది ముండ్లపాన్పుగా వుండినదేగాని, పుష్పశయ్య గాలేదు. అతి వ్యతిరేకమైన కష్టలతో, వాతావరణంలో తన జీవితమంతా నిరంతరం పోరాటం సల్పవలసివచ్చిన అభాగ్యజాతకుడు శ్రీ ప్రకాశంపంతులు.

ఆంధ్రుల త్యాగం, సేవాసక్తి, పౌరుషము, వుత్సాహం, ఆవేశం అన్నీ మూర్తీభవింప చేసుకొన్న యీ మహానాయకుడు, కష్టసుఖాలలో ఆంధ్రులకు అండగానిలిచిన యీ త్యాగమూర్తి శాశ్వతంగా మనకు దూరమైనాడు. ప్రకాశంగారి నిర్యాణం తెలుగువారికే గాదు, భారత ప్రజలందరికీ ఎనలేని నష్టం. నాలుగు దశాబ్దాలు దేశ చరిత్రను సృష్టించి శాశ్వతంగా విశ్రమించిన ఆ మహానాయకుని దేహం దగ్ధమైంది. వారి ఆత్మకు సర్వేశ్వరుడు శాంతిని ప్రసాదించుగాక!

"గుండుదెబ్బకు జంకని గుండెకాయ యెండదెబ్బకు జంకింద?"

****** శివారెడ్డి ******

కోరలుగల్గిన బెబ్బులి
గౌరవ నాయకుడు టి. ప్రకాశము డవికిల
జేరిన పశుపక్ష్యాదులె
బోరున యేడ్చినవి మూర్ఛబొందె జగమ్ముల్.

గుండెకాయ చిదికి రెండయ్యె, దేహమ్ము
కలవమొందె, మనసు కలతజెందె
నీదు మరణ వార్త నేడిన్న మాత్రాన
రేడియోలో, యెంత పాడుదినము.

ఆ కళా ప్రపూర్ణ దవళాద్రి పేరాడు
విడిచెమేము కొండ వెంకటప్ప
నీవుగూడ కడకు నిర్యాణ మొందావ!
చిన్నబోయె తెలుగుసీమ భామ.

పంచి దొంగరీతి ముందాని కెనకాల
మృత్యుదేవతెట్టు మ్రింగెనిన్ను,
కాలయముని గిముని తోలాడదీసెయేవ
ఖచ్చితంగ నీదు కంటకత్తె.

ఆంధ్ర నాయకులకు హదలెత్తు నీపేరు
సెప్పగానె. మేన జెమటబట్టు
కేంద్రముకకు అంధ్ర కేసరి, ఢిల్లిలో
నీ ప్రతాపమిన్ను, నిన్నుగన్న.

భీతినెఱుగ, దేశస్వాతంత్ర్య సంగ్రామ
తరుణమద్ది, చొక్క తప్పదొచి
మరతుపాక్కి గుండె మారొడ్డినావంట
వింతగాధ? నీదు వీరగాథ.

మాటకాస్త విరుసు, మధురాతిమధురమ్ము
మానసమ్ము, లేదు మర్మమింత,
పౌరుషము ప్రాదిపదిక, నిజాంధ్ర
రంగుదెచ్చె యాంధ్రరాష్ట్రమునకు

అంధ్రదేశమంటె యబ్బబ్బ యేంప్రేమ,
యాంధ్రులంటె నెంతయాదరణము
యాంధ్ర సంస్కృతంటె యదియేమిమర్యాద,
మరుగుపడితె, తిరిగి మరలరావ?

పదవులంటె యాశ ప్రతివాడి కుండేదె
పురుష జన్మయెత్తి పుట్టనాక
నిన్ను గొట్టుదెబ్బ నియ్యంతగొప్పోడు
పుణ్యభూమి నస్త్ర పుట్టడింక

అంతరంగిక మిత్రుండు యాంధ్ర ముఖ్య
మంత్రి; యాచార్య రంగ నిమాటదాటి
పోడు, ప్రతివాడు తలయొగ్గుతాడు నీకు
యధిక మేమంది స్వర్గంలో? యంతభ్రాంతి.

గుండుదెబ్బకు జంకని గుండెకాయ
యెండదెబ్బకు జంకింద యేమనందు
విధివిలాసమ్ము, నీకీర్తి వేయునోళ్ల
పాడుకుంటారు తెల్గువారలెప్డు

ప్రతి ఇప్పుడోళ్లు పకపకలంగ వుంటారు,
ఇప్పు ప్రతికోళ్లు పాలకొద్ది,
నిన్ను వంటి తెలుగుజాతిలో నిపేరు
నిల్పవాడ్డి, వగచి ఫలములేదు.

హైదరాబాదు లేఖ

భూసంస్కరణలు ఏవీ?

భూసంస్కరణలు కావాలంటే, శ్రీ సంజీవరెడ్డికే నాయకుడిగా ఎన్నుకోవాలని, గత సెప్టెంబరు, అక్టోబరు నెలలలో ఆయన అనుచరులు, సహచరులు, ముఖ్యంగా శ్రీ అల్లూరి సత్యనారాయణరాజు ప్రభృతులిచ్చిన నినాదాలలో ఒకటి. శ్రీ గోపాలరెడ్డి, ఆయన్ను బలపరుస్తున్న మాజీ కృషికార్ లోక్ పార్టీవారు భూస్వాములనీ, లేక వారి ఏజంట్లనీ రాష్ట్రమంతటా ప్రచారం జరిగింది. కాని నిన్నటి పత్రికా విలేఖరుల సమావేశంలో ఈసమస్య పట్ల ముఖ్యమంత్రి వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలు ఏభూస్వామి ఏజంటు భావాలకూ తీసిపోవు. ఆయన ధోరణిచూస్తే ఆంధ్రలో అసలు భూసంస్కరణల సమస్యేలేదనిపిస్తున్నది. అయినా 1952 తరువాత 1955 ఎన్నికల లోను, ఆంధ్రకాంగ్రెసు భూసంస్కరణలు తెస్తామని ప్రజలకు వాగ్దానంచేసింది. రాష్ట్ర భూసంస్కరణల మంత్రి శ్రీ కళా వెంకటరావు మూడు మాసాలలో సమగ్రమైన భూసంస్కరణ బిల్లును ప్రతిపాదిస్తానని గత నెల రాష్ట్రశాసనసభలో ప్రకటించారు. ఇందుకై తగిన భోగట్టా సేకరిస్తామనీ, సమగ్రమైన శాసనానికి పూర్వం, కౌలుదారీ చట్టం ఏవిధంగా పనిచేస్తున్నదీ పరిశీలించేటందుకు రాష్ట్రపర్యటనకూడా చేస్తున్నాననీ శ్రీ వెంకటరావు ఇటీవల మళ్ళీచెప్పారు. నెల్లూరుజిల్లాలో ఇటీవల ఆయనచేసిన పర్యటనకు కల కారణాలలో ఇదొకటికూడా. ఇవన్నీ పత్రికలలో శాహటంగా పడిన విషయాలే అయినా గతవారం, ఏప్రెలు 1958 నాటికిగాని భూసంస్కరణలశాఖ ప్రతిభత్వానికి ఒకనిర్దిష్ట అభిప్రాయమంటూ కలుగదని నీలంగారు అన్నారు. నిన్న కేమో ప్రస్తుత వారసత్వము, సంయుక్తకుటుంబ ఆస్తిపంపిణీ శాసనాలకనుగుణంగా భూమిపునర్విభజన జరిగిపోతున్నదన్నారు. అంటే మన ప్లానింగ్ కమిషన్ ప్రథమ, ద్వితీయ ప్రణాళికలలో ఉల్లేఖించిన ఆశాలను, చేయించిన పరిశోధనలను ఒక్కమాటతో వమ్ముచేశారు. ఫైజ్‌పూర్ కాంగ్రెసు (1936) నాటినుంచి భారతప్రజలకు కాంగ్రెసు సంస్థచేస్తూవచ్చిన వాగ్దానాలన్నీ కనీసం ఆలోచించకుండా చేయబడినవని సూచిస్తున్నారు. అంతేకాక తన సహచరుడైన భూసంస్కరణలమంత్రి అభిప్రాయాలను బహిరంగంగా త్రోసిపుచ్చుతున్నారు. పార్లమెంటరీ సంప్రదాయాలు సక్రమంగా వున్న మరొక దేశంలోనైతే ఈ వ్యవహారం ఇప్పటికే ఒకమంత్రివర్గ క్లిష్టపరిస్థితిని సృష్టించి రాజీనామాలవరకు దారితీసేది.

ముఖ్యమంత్రి అన్నట్టు మనరాష్ట్రంలో "పెద్దకమతాలు" ఉన్నరైతులు కొన్ని వందలమందే కావచ్చును. అంతమాత్రంతో భూమి సమస్యఅంటూలేదని ఎట్లాఅనడం? జమీందారీ పద్ధతితోపాటే పరోక్షభూస్వామ్యత్వం (absentee Landlordism) అన్ని రూపాలలోను నశించిందా? సామ్యవాదసంఘ సమాజమునకు అనుగుణంగా మన నేటి గ్రామఆర్థిక సాంఘిక వ్యవస్థ ఉన్నదా? దశాబ్దాలుగా పెద్దసంవత్సరాల నుంచి సేద్యంచేస్తున్న రైతుకు స్వామ్యపుహక్కులు ఉన్నాయా? గ్రామాలలో రైతు

—కొరవ 9 వ పేజీలో

తనది అనదగిన వండపాయ్యి, పండ పంచ లేక, రేపు అన్నమాట జీవిత వాఙ్మయంలో కనుపించక, ముప్పయి సంవత్సరాల దేశదిమ్మరి రాజకీయ జీవితాన్ని గడిపి, కార్యదీక్షతో ప్రపంచాన్ని దాటుకున్న వ్యక్తి

శ్రీ ప్రకాశంపంతులు

ధనములేక, పలుకుబడిగల బంధువర్గంలేక, ఏ గాలికా చాపనెత్తగల కుట్ర కుయుక్తులె ట్రిక్కో తెలియక, 'హైకమాండు' అనబడే ఢిల్లీ కాంగ్రెసు అధినేతల అండ అంతకుముందే లేక, రెండుమార్లు విస్తారమైన రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిత్వాన్ని ఈ కాలంలో సంపాదించగలగడం ప్రకాశంవంటి పుట్టు పౌరుషవంతులకు సాధ్యమైందికాని సామాన్య మానవమాత్రులకది అందని ప్రమాణపంచు. ప్రకాశం పంతులుగారికి ఉన్నవానికన్నా లేనివే హెచ్చుగా ఉండేవి. రేపటికి కాలణా చేతిలోలేక, స్టేషన్ ప్లాటుఫారంమీద రైలువచ్చి నిలిచేంతవరకు

శ్రీ వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య

టిక్కెట్టులేక, వృద్ధాప్యంలో సుఖంగా తినుటకు ప్రయాణవసతులులేక, నిరంతరం వేధిస్తూ ఉండిన అప్పుల బాధను తొలగించుకొనే శక్తిలేక, కూలివేయగానే ఆవేశపూరితులై పరుగెత్తుకొనివచ్చు కుల, మత, దురహంకార పీడితులను కాకి సంపులేక, శత్రువులను మిత్రులుగా మార్చుకోగల సమ్మోహనాశక్తి లేక, భార్యావియోగమైన ముప్పయి యేండ్ల నుండి తిండిపసతిలేక, పట్టుతుని పరిశోధాల [illegible]

[illegible]

గాయిద ప్రశాంతమైన శిలదృష్టిని ప్రసరించ జాలకపోయినాడు. ఈ విరోధాలన్నింటిలో ప్రకాశంగారిదే తప్పని అనలేము. ఎవరేమన్నా అన్ని సందర్భాలు చక్కగా అవగాహన చేసుకున్న ఆంధ్రప్రజలు ఎన్నటికి అనలేరు.

రాష్ట్రేతర విరోధశక్తులు పంతులుగారిని ఓడించగల్గినందుకు స్వజనంలో శమిలిన ఆత్మీయుల బహిరంగ తిరుగుబాటేనని అందరికి తెలుసు. వారినందరిని కూడగట్టుకోగలశక్తి త్యాగమే ప్రధానమైన స్వరాజ్య సంపాదన యొక్క పూర్వదశలో పంతులుగారికి కావ [illegible]

[illegible]

'ఆంధ్రకేసరి'కి శ్రద్ధాంజలి

**** శ్రీ మోచర్ల రామకృష్ణకవి ****

తన దేశమాతృ 'స్వతంత్ర యజ్ఞము'న
　　ఆస్తులనెల్ల వేల్చిన సోమయాజి,
వైరి ఫిరంగికి వక్షఃస్థలముఁజూపి
　　నిలిచి గెల్చిన గండు తెలుఁగుఁజోదు,
స్వపదచ్యుతికి సుంత సరకుసేయక
　　ఆర్జవము నోము కొనెడు దేవవ్రతుంతు,
పదవిఁ గోల్పడినను ప్రభలో నొకింతేని
　　కాటువోని స్వయంప్రకాశమూర్తి,

రూపమునుగొన్న యాంధ్రపౌరుషము, భరత
వీరకేసరి, ధీర గంభీరమూర్తి,
కాంతి నాశించి కాల గుహాంతరమున
కరిగె-తత్కీర్తి మూర్తియే శరణు మనకు.

[illegible]

తొడుక్కున్న మాచిక చొక్కాలను, కట్టుకున్న జీర్ణ ధోవతులను, అరిగిపోతుండిన అస్థిపంజరాన్ని ఎడబాసి ఎరుగని బందరు కలంకారీ ఖద్దరు శాలువ కాపాడినట్లు

[illegible]

పంతులుగారి నిష్కాపట్యము, ఉదారత, నిరాడంబర జీవితము, దయార్ద్రత వారిలోని లోటుపాట్లను ఎప్పటికప్పుడు సవరింపజేసినవి

[illegible]

— [illegible]

నెల్లూరు చుట్టుపట్ల

విమర్శకుడు

మాళవియా సాహిత్యమండలి

[illegible]

వి. ఆర్. కాలేజి ఇంటర్ ఫలితాలు

పూర్తిగా ఉత్తీర్ణులైనవారు

పరీక్ష	పరీక్షకు కూర్చున్నవారు	ఉత్తీర్ణులైనవారు	నూటికి దామాషా
యం. పి. సి.	143	54	38
బై. పి. సి.	119	33	28
చరిత్ర, లాజిక్	108	57	29

మొత్తం 460 మందికిగా 144 మంది పూర్తిగా ఉత్తీర్ణులయ్యారు. అంటే నూటికి 31 మంది పరీక్షయ్యారన్నమాట.

[illegible] 33 [illegible], బై. పి. సి. లో 10 మంది, చరిత్రలో 7 మంది [illegible] ఉత్తీర్ణులయ్యారు.

పార్టులవారీ వివరం.

పరీక్ష	పరీక్షకు కూర్చున్న విద్యార్థులు	ఉత్తీర్ణులైనవారు	నూటికి దామాషా
ఇంగ్లీషు	550	214	39
తెలుగు	520	356	69
సంస్కృతం	4	2	50
హిందీ	23	11	64
లెక్క	17	8	47
యం.పి.సి.	143	88	62
బై. పి. సి.	120	55	46
చరిత్ర, లాజిక్	200	70	35

యల్. ఐ. వర్కు డిపాజిట్లు

[illegible]

కుష్ఠురోగాలని

[illegible]

గాంధీ తత్త్వవిచారము

[illegible]

దేవిరెడ్డి శ్రీరాములురెడ్డి మరణం

[illegible]

విద్యుద్ఘాతం వల్ల మరణం

[illegible]

సిఫారసులు

[illegible]

ప్రకాశంగారి మరణానికి సానుభూతి

[illegible]

నలమోలు సరోజనమ్మ మరణం

[illegible]

బండపడి ఒకమనిషి మరణం

[illegible]

గూడూరు సబ్‌కలెక్టరు

[illegible]

బుచ్చి టోర్నమెంటు

[illegible]

కృష్ణాపుష్కరం: హెల్తు వారి హెచ్చరిక

[illegible] 22.6.57 నుండి 2.7.57 వరకు [illegible]

కవి సన్మానం

[illegible]

ఉపాధ్యాయ మహాసభ

[illegible]

ఆంధ్ర కేసరి

[illegible]

—శ్రీ కన్నెకంటి ప్రభాకరశాస్త్రి

నెల్లూరు అర్బన్ బ్యాంకి ఎన్నికలు

[illegible] 87 ఓట్లు వచ్చినవి.

[illegible]

గ్రామోద్యోగుల సమ్మె

[illegible] 16 [illegible] 400 మంది [illegible] 1000 మంది [illegible]

—మా గూడూరు విలేఖరి

19-5-57 [illegible] 415 మందికిగాను 235 మంది [illegible] 109, [illegible] 108, [illegible] 101, [illegible] 57, [illegible] 67, [illegible] 57, [illegible]

బజారు దరలు

పాత మిల్లి	పు. 1-కి రు.	300.0.0
కొత్త ,,	,,	340.0.0
కొత్త జి.బి.	,,	350.0.0
పాత ,,	,,	390.0.0
శనగలు	,,	270.0.0
[illegible]	,,	250.0.0
[illegible]	,,	260.0.0
తెల్ల శనగలు	,,	200.0.0
రాగులు	,,	360.0.0
[illegible]	,,	420.0.0
బియ్యము 100 సేరులు		41.8.0
పాత మిల్లి 100 సేరులు		46.8.0
[illegible]	రూ. 1.కి	15.10.0
[illegible]	,,	16.10.0
[illegible]	,,	20.0.0
మిరపకాయలు	,,	32.0.0
[illegible]		5.0.0

వెండి - బంగారు

బంగారు [illegible]	రూ. 73- 8-0
[illegible]	70- 0-0
వెండి తులం	1-14-0

[illegible]

బుచ్చిలో

[illegible]

గూడూరులో

[illegible]

కంపెనీ లిక్విడేషన్

[illegible]

గ్రామదాన నిరూపించిన విప్లవకర కార్యక్రమం లేదు

సర్వోదయ లక్ష్యాలను వివరిస్తూ నెల్లూరులో శ్రీ జయప్రకాష్‌నారాయణ్ ఉద్ఘాటన

[illegible] 15 [illegible] 18 [illegible] 150 [illegible]

నవీన రంగులు
నాజూకు రకాలు
పట్టుచీరలు - నేతచీరలు
[illegible]
అన్ని క్రొత్త డిజయిన్లు చూచినచో [illegible]
లక్ష్మీ స్టోర్సు
చిన్నబజారు నెల్లూరు

పాత్రుడుగారి బాలామృతం
[illegible]
డాక్టర్ పిల్లా సాపయ్యపాత్రుడు అండ్ బ్రదర్సు
[illegible]
అన్ని మందులషాపులలోను దొరకును

మైకా బ్రోకర్లకు లైసెన్సులు లేకుండా మినహాయించాలె

ముఖ్యమంత్రికి గూడూరులో విజ్ఞప్తి

ఆంధ్రప్రదేశ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నీలం సంజీవరెడ్డిగారు ఈ నెల 20 వ తేదీ ఉదయం ఏర్కాండిషన్ విలాసభ్రుబండినుండి దిగగానే గూడూరు రైల్వేస్టేషన్ వద్ద గూడూరు మునిసిపల్ ఛైర్మన్ శ్రీ పసుపులేటి సిద్దయ్యనాయుడుగారు, శ్రీ ఏ. బలరామిరెడ్డిగారు, జిల్లాపోలీసు అధికార్లు, పబ్లిక్ లీడర్లు, ఇతర ప్రముఖులు వారికి ఘనస్వాగతమిచ్చారు.

రహదారి బంగళావద్దయుండిన కొంత సేపట్లో, గూడూరు ప్రాంతంలోని మైకా బ్రోకర్ల తరఫున శ్రీయుతులు యస్. రాజారావు, సి. రాధాకృష్ణేశ్వరరావు, పి.యల్. యన్. శర్మగారలు ముఖ్యమంత్రిగారిని కలుసుకొని రానున్న మైకాలైసెన్సింగు ఆక్టులోని విధులప్రకారం మైకాబ్రోకర్లుకూడా లైసెన్సులు తీసుకోవాలనే సూచనలున్నందున, బ్రోకర్లమాత్రం నామకార్ధంగా సాలుకు రూ. 10/- లెక్కన మాత్రమే రుసుము ఏర్పాటుచేయవలసినదిగాను కోరుచు విన్నవించుకున్నారు.

ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానమిస్తూ తాను రాబోవు సెలాఖరువారంలో ఈ ప్రాంతానికి వచ్చి మైకా వ్యాపారంలోని పరిస్థితినంతా పరిశీలించి, వివిధ సమస్యల విషయమై అధికార్లతో సంప్రతించిన తరువాత ఏమైనా నిర్ణయాలను చేయకలిగియుంటే చేస్తానని హామీయిచ్చారు.

ఇచ్చటినుండి కారులో తిరుపతికి వెళ్లారు.

— మా గూడూరు విలేఖరి

జలాధార పథకాలవిషయమై ప్రస్తావిస్తూ షుమారు 80 కోట్ల రూపాయల అంచనాతో పోచంపల్లివద్ద గోదావరినది ప్రాజెక్టు నిర్మాణం ఆలోచనలో యున్నదనియు, అది ఫలిస్తే అదిలాబాద్, నిజామాబాద్, ఖమ్మం, వరంగల్, నలగొండ, కరీంనగర్ ఈ జిల్లాలకు అనుకూలమేర్పడగలదని సూచించారు.

వెంకటగిరి తాలూకాలోని అరిమేనిపాడు, అయ్యవారిపాళెం గ్రామప్రాంతాలలో, నీటిపంపులద్వారా వ్యవసాయాభివృద్ధికిగా విద్యుచ్ఛక్తిని విస్తరింపచేయవలసినదిగా కోరుచూ అయ్యవారిపాళెం పంచాయితీఅధ్యక్షులు శ్రీ బి. వెంకటసుబ్బయ్యగారు ఒకఅర్జీని మంత్రిగారికి సమర్పించారు. ఈ విషయమై పరిశీలించవలసినదిగా ఆపరేటింగ్ శాఖాధికారిని మంత్రిగారు ఆదేశించారు.

—మా గూడూరు విలేఖరి.

విద్యుచ్ఛక్తి శాఖా మంత్రి ఆగమనం

ఆంధ్రప్రదేశ జలాధార విద్యుచ్ఛక్తిమంత్రి శ్రీ కె. వి. నరసింగరావుగారు ఈ నెల 18వ తేదీ మధ్యాహ్నం ఢిల్లీ ఎక్స్ప్రెస్‌లో గూడూరుకు రాగా గూడూరు మునిసిపల్ చెయిర్మన్ శ్రీ పసుపులేటి సిద్దయ్యనాయుడుగారు; బళ్లారి,అనంతపూరు సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీర్లు శ్రీ ఓ. తిమ్మయ్య, వి. పార్వతీశంగారలు ఇతర అధికార అనధికార్లు వారికి స్టేషన్ వద్ద స్వాగతమిచ్చారు.

రహదారిబంగళావద్ద మంత్రిగారు పత్రికా విలేఖరులతో ముచ్చటిస్తూ ఈ సంవత్సరంలో జిల్లాలోని అన్ని తాలూకా కేంద్రాలకు విద్యుచ్ఛక్తి విస్తరింపజేయుటయేగాక మరి 400 గ్రామాదులకు సరఫరా చేయబడగలదని చెప్పారు. మరియు రామగూడం థర్మల్ పవర్ స్టేషన్ పనిపూర్తికాగలదనియు, తక్కువ ఖర్చుతో ఎక్కువ సరఫరా చేయగల పథకం నీతిసుప్రాజెక్టునికూడా అన్నారు. తుంగభద్ర, మాచ్ఖండ్ స్కీములను విస్తరింపజేయుటలో వచ్చేసంవత్సరంలోపుగా అదనంగా 3, 4 లక్షల కిలోవాట్లు సరఫరాచేయవచ్చునని కూడా అన్నారు. 2.వ పంచవర్ష ప్రణాళిక 1961.62 నాటికి అంత్యమయ్యేలోపుగా ప్రస్తుతమున్న విద్యుచ్ఛక్తి పరిమాణాన్ని 16, 20 వరకు పెంచగలమనే విశ్వాసమున్నదని మంత్రిగారు చెప్పారు.

ఆంధ్రకేసరి అస్తమయం

(3.వ పేజీకొరవ)

కీయ జీవితంలో నూతనఘట్టం ప్రారంభమైంది. కాంగ్రెసుపట్ల పంతులుగారికి తీవ్రమైన అసంతృప్తి కలిగింది. 1951-లో రాష్ట్ర కాంగ్రెసు అధ్యక్షపోటీలో రంగాగారు ఓడిపోవడంతో యిది పరాకాష్టనందుకున్నది. కాంగ్రెసు నుండి చీలి, ప్రజాపార్టీని స్థాపించి, 1952 ఎన్నికలలో కాంగ్రెసుతో ఢీకొన్నారు. తిరుగా రాష్ట్రావతరణ సందర్భంలో పార్టీలకతీతమైన వ్యక్తిగా ప్రథమ ముఖ్యమంత్రిపదవి నధిష్టించారు. తర్వాత తిరుగా కాంగ్రెసులోచేరి, శాసనసభ్యుడుగామాత్రం వుంటూ, శాసనసభ సమావేశాలకు క్రమంగా హాజరౌతూ, ప్రశాంతంగా జీవితం గడుపుతుండి 20 తేది అస్తమించారు.

ప్రకాశంగారిని సాహసోపేతుడైన స్వాతంత్ర్య యోధుడుగా ప్రపంచానికి పరిచయం చేసింది సైమన్ కమిషన్ రోజులు. సిపాయీల తుపాకులకు గుండెనిచ్చిన వీరగాధ భారతీయులు ఏనాటికీ మరచిపోరు. ప్రకాశంగారి రాజకీయ జీవితం ఒక తుపాను లాంటిది. ప్రకాశంగారిలాగా రాజకీయాలలో బాధలకు గురైన వ్యక్తులు చాల కొద్దిమంది మాత్రమే వుంటారు.

...... ఇదీ లోకవృత్తం ......

(10వ పేజీకొరవ)

స్వామికి విరాట్‌రూపం మళ్ళీ గర్జించింది. కాని బ్రిటిష్‌ప్రభుత్వం ఈ ప్రజావాణికి అనుసరించగలశక్తిని కలిగియుండలేదు. అట్టి తరి, బ్రిటిష్ ప్రజావాణికి ప్రతినిధిగా స్ట్రీల్ ప్రత్యక్షమైనాడు.

స్ట్రీల్ వంటిత్యాగులు ఏకకాలానికైనా గర్వకారణం కాగలరు. స్వాతంత్ర్యం ఆంగ్లేయులకు లోకంలో, ఘనపరిపాలన దేశాలకంలో, మనగలరు!

◆ ◆ ◆

విద్యాగౌరీ సార్థకనామధేయురాలు! ఈమె చరిత్రము విచిత్రమై ఆ. సింహపురకాలం

అత్యంత శ్రద్ధతో చదువదగినది!

ఈమె 12.వఏట వివాహమైనది. 15.వ ఏట మెట్రిక్‌లో ఉత్తీర్ణురాలైనది. ఈమె ప్రతిభకు, పరిశ్రమకు మెచ్చి, అనవళ్లాముండి ఎనిమిదికి ఏకోదం పాఠశాలపన్య నేకుకుడు పంపించారు. మెట్రిక్ అయిన తరువాత ఈమెకు ముగ్గురు బిడ్డలు కలిగిరి.

ఈ ముగ్గురుబిడ్డల తల్లి అహ్మదాబాద్‌లో కొంతకాలానికి గుజరాత్ కాలేజిలో చేరింది. ఈమె తలిదండ్రులు, భర్త అందరూ సమవుత్రై ఈమెను ప్రోత్సహించారు. ఈమెచెల్లెలు శరలాదెవూయి మెహతా, భర్త ప్రోత్సాహములో, ఆ కాలేజిలోనే చేరింది. వీరిద్దరే కళాశాలలో యువతులు.

లోకం వీరిని ఆడిపోసింది. ఆనాటి సమాజంలో అట్లా ఈ యువతులు చేయుటం మహాసాహసం. పత్రికలలో వారిని నిందించారు. చంపుతాం . నరుకుతాం అని వారికి ఆకాశరామన్న లేఖలందినవి.

వీరి అపరాధం ఏమిటిది? ఆనాటి సమాజపు కట్టుబాట్లను త్రెంచుటని, విధిగమ్యం దాటి, బజారునపడి, బడికి పోయి, తిరిగి వస్తారూని అందువల్ల, ఈ యువతుల పై క్రోధాగ్ని వర్షించింది. వారు దీనిని లెక్కచేయక, బి. ఏ. డిగ్రీ పుచ్చుకుని కళాశాల వదలినారు.

అహ్మదాబాదులో, పిమ్మట, విద్యాగౌరి లెక్చరర్ అనది. ఇంకా ఎన్నో ప్రజాహిత సంస్థలలో ముఖ్యమైన పదవుల నలంకరించింది. విద్యల ప్రపంచంలో ఈమె ఖ్యాతి వ్యాపించింది. ఈమె సేవను గుర్తించి, ఇటీవల ఈమెను సన్మానించారు.

ఈమెకిప్పుడు వయసు 81. సంతానం అయిదుగురు కుమార్లు, యిద్దరు కూతుర్లు, 16గురు మనుమలు, మనుమరాండ్రు. అంతా చదువులలో మునిగి తేలేవారే. సరస్వతి వారియింట నిత్యం తాండవమాడుతుంది.

సింహపురీయులకు ఈమె గాధ ఎందుకు స్మరణీయమో తెలిసినదా? ఊరిలో రోడ్ సైడ్ రోమియోల (మార్గమధ్య మన్మధ వెధవాయల) బాధ విపరీతం కాగా, ప్రత్యేకంగా మహిళా కళాశాల కావలెననిలోకే పరిస్థితి వచ్చింది. ప్రాణం విసుగెత్తి అట్లా అనవలసి వచ్చింది

దీనినిబట్టి ఇంకామనం ఎక్కడున్నామో, ఎక్కడకు పోవలసియున్నామో గోచరిమవుతుంది.

కార్వే, విద్యాగౌరివంటి వారలెందరో మహిళాభ్యున్నతికై ఎంతో కృషిచేసినారు.

మహిళల చదువులసంగతి వచ్చేసరికి, కొందరికి విద్యావిధానాలలోని దోషాలన్నీ ఒక్కసారి అగపడతవి. విద్యావిధానం మార్చండి. దానిని చక్కబరచండి. కాని దేశంలో సగభాగాన్ని అనగా మాతృమందిరాన్ని విద్యాగంధంలేకుండా చేయకండి. అట్లాచేస్తే దేశానికి, సమాజానికి నష్టమేగాని లాభంలేదు.

◆ ◆ ◆

సమితి గెల్చిందని, మహారాష్ట్రం ప్రత్యేకంగా ఏర్పడుతుందా, అది కలలోనివార్త అని కొందరు, ఎప్పటికైనా మహారాష్ట్రం రాకతప్పదని ఆశగలదని కొందరు, ప్రముఖులైనవారు పరిపంగిస్తున్నారు.

బొంబాయి మునిసిపల్ ఎన్నికలలో, ద్విభాషా రాష్ట్రవాదులైన కాంగ్రెసును ఓడించి, మహారాష్ట్రం కావాలనే సమితి గెల్చింది. అహ్మదాబాద్‌లో కాంగ్రెసు మునిసిపల్ ఎన్నికలందు పాల్గొనలేదు. గుజరాత్ రాష్ట్రం కావాలనే పరిషత్తు గెల్చింది.

ద్విభాషారాష్ట్రంలో ప్రాంతీయమైన ప్రత్యేక సంబంధం చేస్తూవున్నారు.

అఖరుకు ఏమవుతుందో? ద్విభాషరాష్ట్రానికి ఆయువు ఎంత? ఈ ప్రశ్నలు మళ్లీ ప్రజలను సంకటపెడుతున్నవి.

ఏదేమో అయినది. ఇకనైనా అఖిలపక్ష సమ్మతితో ఏదోఒక ఏర్పాటు ఖండితంగా జరగడం మంచిది.

రఘురామయ్యగారికి ఉపమంత్రిత్వం

★

ఎట్టకేలకు ఒక తెలుగువాడికి నెహ్రూగారు ఒక వుపమంత్రిత్వం యిచ్చారు.

శ్రీ కొత్త రఘురామయ్యగారు రక్షణశాఖ వుపమంత్రిగా నియమించబడ్డారు.

రాజకీయాలలో కొత్తవాడనేగాని, మంత్రిత్వానికి తగిన అర్హతలన్నీ రఘురామయ్య గారికున్నాయి.వుపమంత్రిగా నియమితులైన శ్రీ రఘురామయ్యగారికి మా అభినందనలు.

పేరు మార్పు

ఆంధ్రప్రదేశ్ గజెట్ 2-5-57 తేది ప్రకారం నాపేరు పెళ్లకూరు గోపీకృష్ణ (P. Gopikrishna) అని మార్పుచేయబడింది.

పి. జి. కె. రెడ్డి,
ఎం.ఏ.,ఎల్.ఎల్.బి.,ఎఫ్.ఆర్.ఇ.ఎస్.
(లండన్)
బొడ్డువారిపాళెం - నెల్లూరుజిల్లా

గూడూరు డి॥ ము॥ కోర్టులో

O. S. 14 of 54. E. P. 125 of 56

అప్పళపట్టి అన్నపూర్ణమ్మ

—వాది - (D. H. R.)

(1) టి. యస్. రంగనాయకమ్మవగైరా

—ప్రతివాదులు - (I. D. S.)

యీ నెంబరును 1-టో ప్రతివాది తా॥ క్రిందవివరించిన షెడ్యూలు దాఖలా స్థిరాస్తిని 1-7-57 తేది పగలు 11 గంటల లగాయతు సా. 5 గం॥ వరకు యేలము వేయబడును.

షెడ్యూలు:- నెల్లూరు రి. డి. యిలాకా గూడూరు స. రి.లో చేరిన గూడూరు టవున్ కటకరాజవారివీధి పాత డోర్ నె 10.1.78; 10.1.79 ర్లు, కొత్త డోర్ నె 13/85; 13/84 ర్లుగల యిల్లు-ఖాళీస్థలంకు హద్దులు:- [తూ] గొర్ల వర్ధనమ్మ ఖాళీస్థలం [ద] గొర్ల వర్ధనమ్మ ఖాళీస్థలం కొంతవరకు - కొంతవరకు వెంకటేశ్వర్లు గుంటస్థలం [ప] వెంకటేశ్వర్లు గుంటస్థలం [ఉ] జిల్లా రత్నమ్మగారి యింటిస్థలము కొంతవరకు - గొర్ల వర్ధనమ్మ ఖాళీస్థలం. ఈ హద్దులలోని యావదాస్తి షుమారు 16½ అంకణములు మిద్దెయున్నూ - షుమారు 34 అంకణములు ఖాళీస్థలముయున్నూ. అదుమానములకు లోబడి షర్యూటుపాటు రూ. 2000/ లు.

—W. వామదేవయ్య - వారిప్లీడరు.

స్టాబీడి

★

వ్యాపార లెక్కల అనుభవము గల గుమాస్తాలు కావలెను.

వివరాలకు:

మ. ము. హౌసేట్,

స్టాబీడి — నెల్లూరు

★ శ్రీ ప్రకాశం పంతులు ★

(5-వ పేజీ తరువాత)

వాడు కాడు. ముఖ్యాంశాలలో ఏ నిర్ణయానికి వచ్చినా ఆయనకై ఆయన యోచించి తీర్మానించుకొన్నదే కాని చాలమంది అనుకొన్నట్లు ఏ పన్నిహితులు కారు. ఆయన పోరాటపుపంథా మధ్యయుగపు వీరాంక వీరులది. ఒక్కొక్కసారి ఆయన సమరసన్నాహాలు, మరఫిరంగులను, ఆటంబాంబులను, ఎదుర్కొడానికి డాలుడవాలు తగిలించుకొని ఇనుపకవచము తొడుక్కొని తెల్లగుర్రాన్ని అధిరోహించి పదిశాలల బల్లెంతోను పట్టా కత్తితోను బయలుదేరిన 20 శతాబ్దపు రాణా ప్రతాపునివలె ఉండేవి. ఇంతెందుకు పంతులుగారిని ఓడించింది హస్తినాపురపు అగ్రనాయకులేగాని రాష్ట్రాలలోని చోటానాయకులు కారని ఆయనకు, ఆంధ్రులకు అందరికీ తెలియకపోలేదు. అందువల్లనే పంతులుగారి పిల్లంబు ఎల్లప్పుడు ఢిల్లీవంకకే పరుగిడుతుండేది.

దెబ్బలుతిన్న పిల్లవాడు ఓదార్పుకొరకు తల్లివద్దకు బరుగెత్తినట్లు పరాయివారియొక్క, స్వజనులయొక్క బాణాలు గుచ్చుకున్నపుడు ప్రకాశంగారు ఓటికారును ఒకదాన్ని ఎక్కి ఆంధ్రప్రజలయొద్దకు ఊళ్ళవెంబడి బరుగెత్తేవాడు. ఇక వారంరోజులకు కాంగ్రెసుపార్టీ తన్ను ఓడిస్తుందని తెలిసి నూరూరు పేట మొదలు శ్రీకాకుళంవరకు పర్యటించి రాబోయ్యే పరాజయాన్ని ప్రజానీకానికి వినిపిస్తూ పోయినాడు. ఆయన్ను ఓడించింది నాయకులు; ఓదార్చింది ప్రజలు. అందువల్లనే కాంగ్రెసును వదలి ప్రజాపార్టీలో చేరినతరువాతకూడ "నాకన్నా ఎవరు కాంగ్రెసువాది?" అని ఆ మహనీయుడు అనగలిగాడు. శాస్త్రరీత్యా ఆయనది మున్ముందకి తప్పే కావచ్చు, ఆయనతప్పను ప్రజలు ఒప్పగా భావించినపుడు మనబోటివారికి ఇక నిలువనీడ యెక్కడ? ప్రకాశంగారి తప్పులను ఒప్పులుగా ప్రజలు భావించడమే ఆయన్ను పాయకుండా వుండిన అదృష్టరేఖ. అట్టిభాగ్యం అందరికి లభించదు. లభించినా జీవితాంతం వరకు నిడవలె కనిపెట్టుకొని వుండదు.

పంతులుగారికన్న భౌతికమైన కష్టాలను లంపటలను అనుభవించిన వ్యక్తి భారతభూమిలో మరొకరులేరు. తనది అనదగిన వండ పాయ్యి వండ పంచలేక, "తప్పు" అన్నమాట జీవిత వాఙ్మయంలో కనుపించక ముప్పైసంవత్సరాల దేశదిమ్మరి రాజకీయ జీవితాన్ని గడిపి కార్యదీక్షతో ప్రపంచాన్ని దాటుకున్న వ్యక్తులు చాల అరుదు.

ఫిర్కా సంక్షేమశాఖలు, ఉత్పత్తి వినియోగ సహకార సంఘాలు, హరిజనాభ్యుదయ కార్యక్రమాలు, జమీన్ రైతుల విమోచన చట్టాలు, క్రిమినల్ జాతుల రద్దుచట్టాలు, ప్రభుత్వ ఖద్దరు వుత్పత్తిశాఖలు, రెవెన్యూ బోర్డు రద్దుప్రయత్నాలు, కృష్ణా-పెన్నా పంయోగ ప్రణాళికలు, నెల్లూరు థర్మల్ స్టేషన్ ఇవన్నీ ఆయన మెదడులో మెరిగి ఆయన హయాములో పుష్పవిల్లినవే.

పంతులుగారు పేరు పెట్టి పిలువని కాంగ్రెసు కార్యకర్త లేడు. ఎంతో ఆప్యాయతగా విని చెవిని వేసుకోని అర్జీదారుడే ఉండడు. కొంతో గొప్ప పహాయాన్ని పొందని గ్రామవాసే దిక్కును. అందువల్లనే ఏ గ్రామంలో ఆయన వచ్చినా, ఎక్కడ ఉండి [illegible], ఆయన మాట [illegible] గాగుతుండేది. [illegible] [illegible] [illegible]

వాడు. అందువల్లనే "నేనే ప్రజ; ప్రజలే నేనే" అని ఆయన అనగల్గినాడు. అందుకు ప్రజలు అంగీకారాన్ని చూపారు.

సైమన్ కమీషన్ వచ్చినపుడు పోలీసు గుండ్లకు ఎదురురొమ్ము చూపిస్తూ ఎదురుగా పోయిన ఆంధ్రకేసరియొక్క గంభీరత ఆయన్ను కడపటి నిముషము వరకు విడవాడలేదు. న్యాయవాదవృత్తిలో న్యాయమూర్తులను ధిక్కరించుటలోగూడ పనికివచ్చింది.

కానుగొన్నడు రూకబంక చెల్లించేవాడన్న నేరారోపణ ప్రకాశంగారిపైన లేకపోలేదు. దీనికి తగిన సమాధానముగూడ కనుపడదు. కాని ప్రకాశంగారికి పత్రికానిర్వాహక వ్యాపారానికి చాలదూరమని మనకు తెలిసినపుడు ఈ ఆరోపణకు ప్రాంపపాదులు ఉండకతప్పవు. సంగ్రామ సమయంలోని సంరంభంలో జమాఖర్చులు, ప్రాటోనర్లు, బ్యాలన్సులు, చిలుకులు అంటూ వుండవు. లక్షలు అవలు పద్దులు, వేలు చిల్లరలుగా ఉండే హడావుడిలో చేతులు వేసుకోవడం నిష్కళంకమహాత్మపు గర్భానవతయన గృహంలో భార్యకు కట్టపెట్టిన నూతనవస్త్రాల మాలునంబర్లు, కిమ్మత్తులు, నగల రకలు లెక్కించి జాబితా తయారుకీసుకున్న వేసారపు ధర్మపత్ని నగుబాట్లు కావలసియుంటుంది. గాంధిగారు వెదజల్లిన కోటిరూపాయలకు, నెహ్రూగారు పారబోస్తుండే వేలకోట్ల రూపాయలకు నాటిన మొక్కలన్నీ చిగురించియుంటే పంతులుగారు పత్రికా రచనాపిద్ధికి ధారబోసిన ద్రవ్యంగూడ మొలకెత్తకపోవు. పోనీ పంతులుగారు దుబారా దారే అందాము, దుర్వ్యయ రూపాయలు గామూచిన లక్షల మేధావులంతా జమీందార్లవద్ద జమీన్ రైతుచట్టం కొలిమి మొత్తమధ్య తాండవం ఆడుతూఉండిన మధ్యకాలంలో మునామూసంగా పనులు చేసిన లక్షలతో మద్రాసులో ప్రారంభింపబడిన పత్రికా ప్రయత్నాల గతి యేమైంది? తెలుగుదేశానికి పత్రికలు అచ్చిరాలేదు. ఆ తప్పు అందరు తెలుగువారిది. పంతోషంగా ఇచ్చిన ప్రజలు తీసుకున్న పంతులుగారిని ఎన్నడూ ఆక్షేపించలేదు. ఇక కందకు లేనిదురద తోటకూరకెందుకు? ఇంతకు, తన డబ్బునూడ అక్కడ పోగొట్టుకున్న పంతులుగారి వనడం ఏమి న్యాయం?

నిష్పందేహంగా తన పహానులను, కొన్ని సందర్భాలలో తనకన్న అధికులను పంతులుగారు అణగద్రొక్కివానినే మాటగూడ వుండకపోలేదు. వెంకటప్పయ్య పంతులువంటి నిష్కళంక దేశభక్తునికి గూడ శాసనసభ్యత్వం నిరాకరించబడిందంటే ప్రకాశంగారిపైన అందుకు బాధ్యత లేకపోలేదు. కాంగ్రెసు రంగంలోకి పూర్తిగా వైదొలగి రాజకీయ అధికారరంగాన్ని తనకు నిరాఘాటంగా వదలిపెట్టిన పట్టాభిగారితో శాశ్వత సమాధానం పంతులుగారికి కుదిరియుంటే ఆంధ్రదేశపు రాజకీయచరిత్ర మరో విధంగా నడిచియుండేది. కండ్లుచెదరేటంతటి త్యాగాన్ని చూపిన పీసుకూడా శాశ్వతమైన గోరీలమెట్టలైన ఆంధ్రభూమిలో పైకి పాయ్యేవారని క్రిందికిలాగిడం ఆనాటి దినాలు. "మేము వృద్ధికిరాము, ఒకరిని రానియము" అన్నమాటను పాటిస్తే ఆంధ్రానికి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ప్రకాశం, శ్రీరాములు గారి పేరు ఆంధ్ర [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ఈ అధికారయుగంలో ప్రకాశంగారి దెబ్బకు గురియైన ఆంధ్ర నాయకులను స్మరించడం నిష్పందేహం. కాని ఆయన అణగద్రొక్కిన వారికన్న లేవదీసిన వారిసంఖ్య ఎంతో అధికమనిమనం మరువరాదు.

శిష్యులు ప్రకాశంగారిని మరిచినా, ప్రకాశంగారు శిష్యులను మరిచినవారు కాదు. తనకు చేసిన అపకారాలను మరిచి వారికెన్నో ఉపకారాలను ఆయన చేసిన నిదర్శనాలున్నాయి. ఎంతటి విరోధిఅయినా ఎదురుపడ్డపుడు క్షమించేవాడు. కారాలతో మిరియాలతో అంతరిస్తాయన్న సమావేశాలు పకపకలతో ఫలించిన పన్నివేశాలనేకములు. తాను ఇంగ్లీషు గవర్నరుతో భూరాపోరా పోట్లాడి పంతానికి పోయిన ఉద్యోగాన్ని మరల యిప్పించి గౌరవించిన ఉన్నతోద్యోగి మరువాడే ద్రోహాన్ని తలపెట్టినపుడుకూడ ఆయన ఉదారత చెక్కుచెదరలేదు.

యిట్టిదాఖలు ప్రభుత్వ ఎగ్రదారము ఆయన తలపెట్టిన ప్రజాహితకార్యములకు ఎన్నడూ అడ్డురాలేదు. మదులలోనున్న బోర్డుస్టాండింగు ఉత్తరువులన్నీ మంగళ్లో త్రొక్కి వరద తనిఖీసమయంలో పనువెంటనే అందరింగళ్ళలో పూర్తిశిస్తు రిమిషన్ ఇచ్చి బాధితప్రజలకు పరరాజ్యానికి స్వరాజ్యానికి ఉన్నభేదాన్ని 1937 లో చూపించినపుడు హర్షించని ఆంధ్రరైతులేడు.

తొడుక్కొన్న మాదిక చొక్కాలను, కట్టుకున్న జీర్ణధోవతులను, అరిగిపోయిన్న అస్థిపంజరాన్ని ఎరబాని రుమరగని బందరు కలంకారీ లావు ఖద్దరుశాలువకప్పి కాపాడినట్లు పంతులుగారి నిష్కాపట్యము, సహజమైన ఉదారత, నిరాడంబరమైనజీవితము దయార్ద్రమైన హృదయము ఆయనలోని లోటుపాటులను ఎప్పటికప్పుడు సవరించుకొనిపోతుండేవని. ఆయనతో తగవులాడిపోవుటకు పంసిద్ధులై వచ్చి మోకరించి మెచ్చుకుంటూ పోయినవారిసంఖ్యకు తరుగేలేదు.

ప్రకాశంగారు మద్యరాత్రింలోని అమరావతికైలులో భగవద్గీతకు భాష్యాన్ని వ్రాశారు. రాత్రిపూట వందలకొలది గీతాశ్లోకాలను వల్లెవేసేటప్పుడు అనికేతనః అన్నమాట జ్ఞాపకంవచ్చినపుడు వెళ్ళినవ్వునవ్వి ప్రక్కనుండే స్నేహితులతో "చూచావా, నాకు ఎన్ని యిండ్లుఉండేవో, ఏలూరులో, నెల్లూరులో, రాజమండ్రిలో, మద్రాసులో. అన్నీ పోయినాయి. అనికేతనః, అనికేతనః" అని కొన్ని నిముషాలసేపు నవ్వుకొనేవాడు.

మద్రాసుప్రధానిగా ఉండినపుడు ముళ్లతో బురదలోయీదుకొని ఫిర్కా సంక్షేమ కార్యకలాపాలను చూడబోయ్యేవాడు. యిరువురికే పరిపొయ్యేస్థలాన్ని మూడవస్థానములో కొనుక్కొని నిరుపేదలతో కలిసి ప్రయాణం చేసేవాడు. ఇటీవల బస్సుల్లో దూరప్రయాణాలు సాగించాడు. ఎన్నోకష్టాలను ఓర్చాడు. కాని ఒక్క నిముషమైన విధిని మూరలేదు. ప్రాణంపైన విముఖ్కలేదు.

పంతులుగారు చనిపోయినా - బ్రతికినవారిలో శ్రేష్ఠ, ఆయన పేరు కొన్ని పందల పంవత్సరాలు మాసిపోకుండ ఉండగలదు. ప్రకాశమే ఆంధ్రదేశము - ఆంధ్రదేశమే ప్రకాశము. నెహ్రూగారు చెప్పినట్లు భారతీయ గగనంనుండి ఒక్క ప్రకాశవంతమైన నక్షత్రం నేలరాలింది. భౌతికజీవితంలో లేని ప్రకాంతిని పక్కక్క నుకు అయిన అమృతవృష్టిగా ప్రసాదించుగాక!

ఆచార్య రంగా కంచు విగ్రహ ప్రతిష్ఠాపన

రైతుపిత ఆచార్య రంగా కంచు విగ్రహ ప్రతిష్ఠాపనోత్సవం 9-6-57 తేది, విజయవాడలో కేంద్ర మంత్రి శ్రీ ఎస్.కె పాటిల్‌గారిచే జరుపబడుతుంది. ఈ సందర్భంలో రంగా గారికి 56 వేల రూపాయల నిధి గూడా సమర్పించబడుతుంది. నిధికి విరాళాలు సేకరించినవారు యీ నెలాఖరులోగా పంపవలసిందిగా విగ్రహకమిటీ కార్యదర్శి శ్రీ ఎన్.వి. నాయుడుగారు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నారు.

భూ సంస్కరణలే లేదా?

(1 పేజీ తరువాత)

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

వ్యవసాయానికి పూనుకోకపోతే దీనికి కల భూ యాజమాన్యాన్ని తొలగిస్తే దీనిలో చాలామంది ఆరింటి కొంత యిబ్బందులకు లోనైనప్పటికీ అట్లా చేయడమే సామ్యవాద సూత్రాలదృష్ట్యా న్యాయంకాదా? అందరికీ గిట్టుబాటయ్యే పరిమాణంలో భూములను పంచడమే భూసంస్కరణల వుద్దేశమనుకొని, అందుకు చాలినంత భూమి దేశంలో లేదు కాబట్టి పంస్కరణల అవసరం లేదన్నవాదం అర్థరహితమేకదా. పరిశ్రమల అభివృద్ధితో ఈనాడు భూమిపై ఆధారపడుతున్న పెక్కుమంది ఇతరవృత్తులను అవలంభిస్తారు. దానికి తోడు పరోక్ష భూస్వామ్యం (absentee Land lordisim) ను తొలగిస్తే ఇక వ్యవసాయం చేయకసేవారికే భూమి అవసరముంటుంది. అప్పుడు ఉన్నభూమిని వారిలో పంచవచ్చును. గత రెండు శతాబ్దాలలో చారిత్రకమైన పెక్కు కారణాలవల్ల మనదేశంలో ఒక భూమికే విలకదైన అర్థిక విలువ ఏర్పడి, ఏదోరూపంలో భూమి పొంది వుండాలన్న ధోరణి ప్రజల్లో కలిగింది. అర్థికంగా దేశం పర్వతోముఖాభివృద్ధి చెందినప్పుడు ఈధోరణి పన్నగిల్లిరుంది. మన వ్యవసాయ వ్యవస్థకు గట్టి పునాదులు ఏర్పడి వుత్పత్తి హెచ్చాలంటే ఇట్లాజరగక తప్పదు కూడా. అప్పటికే సమస్య పరిష్కారం కాకపోతే మరోదారి, పై ప్రకారం ప్రభోధిస్తున్నట్టుగా భూమి జాతీయకరణ చేయవలసి వుంటుందేమో!

ఇంతవరకు కొన్ని కుటుంబాలు - కొన్ని తరగతులు మాత్రమే అనుభవిస్తున్న సాం[illegible] ర్థిక ఉన్నతస్థితిని సమంగా అందరికీ [illegible] డమే సోషలిస్టు వ్యవస్థాశయమైనప్పుడు, ఆయా కుటుంబాలవారే తమలో తాము [illegible] భూములను పంచుకుంటూవుంటే భూ సమస్య పరిష్కారమై పోతున్నదనడం పరిహాసాస్పదం [illegible] [illegible] కూడిస్తుంది, అయితే ఇప్పటి [illegible] నాల ప్రకారం ఇటువంటి ఆస్తి పంపకాన్ని నిరోధించడం సాధ్యం కాదంటే అది వేరే విషయం.

ఆహారపదార్థాల ధరల విషయంలోనూ మన మంత్రుల అభిప్రాయాలు, ధోరణి ఈ విధంగానే ఉన్నది. దీనికి ఆంధ్రకాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు, వ్యవసాయమంత్రి బహిరంగంగా పరస్పర విరుద్ధమైన భావాలను వెలిబుచ్చారు. నిన్న జరిగిన విషయాన్ని ఇవాళ కాదనడం, ఒకే సమస్యపై విభిన్నాభిప్రాయాలు [illegible] వెలిబుచ్చుతూ "సోషలిజమనే లక్ష్యానికై కాంగ్రెసు వ్యవస్థలో ముందుకు సాగిపోతున్నాం" అని చెప్పటం విశ్వసించవలసి రావడం.

—మా విలేకరి.

ఇదీ లోకవృత్తం!

*** లోక సంచారి **

కాఫీ, భోజన హోటళ్లమీద బ్రాహ్మణ, శెట్టి, రాజా, వైశ్య అనే కులంవారి శబ్దాలు తీసివేసి, శాకాహార లేక మాంసాహార భోజన హోటళ్లని బోర్డులు వేస్తే బాగుంటుందని భావించి, అట్టివిధంగా శాసనం చేయదగునని శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథంగారు లోగడ సూచించివుండిరి. ఆ సమయాన ఈ రచయిత విశాఖపట్నం టర్నర్స్ సత్రింలో వుండెను. అక్కడి హోటల్ యజమాని విశ్వనాథంగారి అమోఘమైన సూచనను అపహాస్యం చేసిన విధం వర్ణింప వలనికాదు. సాధారణంగా, పరిశ్రమంగా, హోటలు యజమానులంతా తమ స్వాతంత్ర్యానికి కలుగబోవు భంగపాటును క్రోధోద్రిక్త మానసులై వుందురు. అట్లని విశ్వనాథంగారి సూచనను త్రోసివేయ వలసిందేనా?

రామస్వామి నాయకర్ బ్రాహ్మణ శబ్దాన్ని తీసివేయమని, బ్రాహ్మణహోటల్ యజమానుల నడుగుతున్నాడు. దీనికి సరియైన జవాబు విశ్వనాథంగారు సూచించిన పథకం. క్రోధాన్ని చేరితలో అనేక పర్యాయములు జయించవచ్చును. భూమిని, సంపత్తిని వినోబావు దానమిచ్చినట్లే, ఈ శబ్దాలను, క్రోధాన్ని దానమిస్తే సరిపోతుంది.

ఒక స్వల్పవిషయానికి ఒక పెద్ద ఉద్యమమేందుకు? కాని అతిమేధావులైనవారు, పరిజ్ఞానసంపన్నులు కొందరు అతిస్వల్పాన్ని అమితంగాజేసి, రచ్చకీడ్చక మానరు. వారి ప్రవృత్తి అది. అందుకని, మనంకూడా వారి వెంబడించి మొండికిపడడం వివేకంకాదు. ఉత్తర ప్రదేశ్‌లో సర్కారువారి వెదిరించి చేసే పోవలిష్టుద్యమ కర్తల కరపత్రానికి పైసలు తక్కువపడితే ముఖ్యమంత్రి ఇచ్చాడు. ఆ కరపత్రింలో ఏముందో తెలుసుకోకుండానే, దానికి సమాధానం యివ్వడం ఎట్లా సాధ్యమవుతుంది?

రామస్వామి నాయకరును మించినవాడు రామమనోహర లోహియా. శ్రీ రా॥ అంబేద్కర్, యమ్. యన్. రాయ్ ఈ తరగతివారే. వీరంతా తమతమ ఉద్యమాలను సదుద్దేశ్యంతోనే, సాంఘిక న్యాయం కావాలనే ఆశయంతోనే స్థాపించారు. అందులో సందేహంలేదు. కాని, వీరి వుద్యమాలు ఆరంభమైన తర్వాత, పరిస్థితులలో వచ్చినమార్పును గమనించక ససేమిరా అని మొండికి పడదంలో వీరు దెబ్బతిన్నారు, తింటున్నారు.

అంబేద్కర్ మనదు రాజ్యాంగాన్ని ప్రసాదించి అభినవమనువు అనిపించుకున్నాడు. హరిజనులస్థాయిని ఎంతో పైకితెచ్చినాడు. కాని ఒకనాటి నాడు హిందూసంఘంమీద ఆయనకు కలిగినద్వేషం ఆయనను ఆమరణాంతం వీడలేదు. చివరకు బుద్ధం శరణంగచ్ఛామి, ధర్మం శరణంగచ్ఛామి, సంఘం శరణం గచ్ఛామి అన్నాడు. అదీ మంచిదే.

గాంధీప్రభావంమీద కత్తిగట్టి, యమ్. యన్. రాయ్ చివరకు గాంధీకి సమీపంగా వచ్చి, సామీప్యంపొందెను. మానవత్వాన్ని కూర్చిన గాంధీబోధ, రాయ్‌సువార్త - రెంటినీ జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే భౌతిక, ఆధ్యాత్మిక పదజాలంలోని భేదంతప్ప మరేమీకన్పించదు.

లోహియా గాంధీని స్వీకరించి, ఆయనను మించిన లోకసందేశకర్త కావలెనని ఆశిస్తున్నాడు. ఇది గంభీరాశయం. ఆయనకు దానిని సాధించే మేధాశక్తికూడా వున్నది. కాని, ప్రజలకు అత్యంత ముఖ్యమైన సమస్యలను విడిచి, హిందీకావలెననీ, విక్టోరియా విగ్రహానికి బదులు ఝాన్సీవిగ్రహం కావలెననీ ఏదోఒక ఆందోళన చేస్తూవుంటే - చేతవున్నశక్తి కాస్త తరిగిపోతుంది. సాధ్యానికీ, మార్గానికీ ఎంత సన్నిహితత్వమో లోహియాకు తెలియని విషయం కాదు. గాంధీకే తరువాత దానిని బహువ్యాప్తంగా ప్రచారంచేసింది శ్రీ లోహియాయేగదా! తన ఉద్యమానికి మాత్రం అది వర్తించదా?

ఇక మన రామస్వామి నాయకర్ కేవలం విచ్ఛలవిడుగనీ, అల్లరిచేయడమే ఈయనకొక పనియనీ కొందరు తప్పుగా భావించవచ్చును. అతడూ ఒక ఉద్యమకర్త. దానికి పునాదులు లేకపోలేదు. కాని ఆయన స్థాపించిన ఉద్యమాన్ని నూతనస్థాయిలో నడుపవలసిన సమయం వచ్చింది. దానిని గుర్తించలేకున్నాడాయన.

నాయకర్ ఇటీవల రామాయణాన్ని గూర్చి విచిత్రంగా సమాధానమిచ్చాడు. అది ఇతిహాసంకాదు, నీతిశతకం అన్నాడు. నిజమా యిది?

రామాయణం, భారతం, భాగవతం అన్నీ చివరకు నీతిశతకాలేకాని వాటిలోని ఇతిహాసిక భాగానికి సమాధానమెట్లా యివ్వడం? విసూచాతి ఆ ప్రసక్తిలేదు. అందువల్ల ఆయన ఇచ్చిన సమాధానం అసంపూర్ణం.

ఈ నీతిశతకాలలోకి యితిహాసం ఎట్లా వచ్చింది? ఇది అల్పజ్ఞానియైన ఈ రచయితకు కలిగినభావం. ఇంతకైనాభావం ఎవరికైనా స్ఫురించితే, దానికి ఆధారాలుంటే, విచారింతాం. ఈ 'నీతిశతకాలు' వ్రాయకముందు భారతఖండంలో అనేక మానవగణములుండినవి. సురులు, అసురులు, కిన్నరులు, కింపురుషులు, గరుడులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు, నాగులు ఇత్యాదిగణములందు నాయకత్వంవహించి ఆకాలపు అభిప్రాయాల ప్రకారం లోకోత్తరులైన పురుషులుండిరి. వారిగాధలు ప్రజలలో ప్రబలనవి.

ఈ మానవ గణములలో సురాసురులకు మధ్య కలిగిన సంగ్రామ కాండగొప్పది. అందులో అసురులను కొందరు మెచ్చిరి. సురులను కొందరు మెచ్చిరి. అందుచేత పారశీకాన గాధలలో అసురశబ్దానికి మనం సురశబ్దానికి ఇచ్చే అర్థంకలగడం సహజమైనది. వారి నీతిశతకకారులు అసురులను మంచివారినిగాయెంచి నీతిబోధించారు. మన నీతిశతకకారులు సురులను మంచివారినిగాయెంచి వారికి మంచి గుణములనాపాదించి నీతిబోధచేసినారు. పారశీకులు (పార్శులు) దేశభ్రష్టులై మన దేశంలో శరణాగతినిపొంది, అసురపూజచేసినంతమాత్రాన, గడబిడఏమీలేదు. కారణం-మాటలలో భేదంగాని వాటి చివరి సారాంశంలో భేదంలేకుండెను.

అందుచేత, మన 'నీతిశతకములు' లోని సదభిప్రాయాలను, అనుభవాన్ని మనం వివేకులమై గ్రహించెదము. అదే ఆఖరుమాట అనవద్దు; అట్టి సమాజమే పునః నిర్మాత అనవద్దు; కాలానుగుణ్యంగా, మనం సంస్కరించుకుంటూపోదాం. రామునికంటె లోకాభిరాముడిక కల్గబోడని ఊహించవద్దు; రాముని దూషించవద్దు. అందుకనే, గాంధీజీ చతురతతో యిట్లాననెను: 'నా రాముడు దశరథతనయుడైన అయోధ్యవాసియగు రాముడు కాడు. కోటానుకోట్ల ప్రజాహృదయాన్ని పాలించేరాముడు నారాముడు.'

అందువల్ల, పాతపుస్తకాలను, పాతపేర్లను బట్టుకొని జగడమాడుకోనుటకంటె, ప్రపంచజ్ఞానం ఉపయోగించి మనకు కావలసిన సమాజాన్ని అందరంకలిసి సాధించుకునే మార్గాన్ని అనుసరించడం ఉత్తమం. అదే ట్లాగూ జరుగుతూవేవున్నది. మధ్య, మధ్య ఈ ఆకాశమువ్వల, అగ్గిబరాటాల ప్రయోగాలు మన వినోదార్థం జరుగుతూవేవుంటవి.

• • •

నిప్పు మంచి నౌకరు, కాని బహు చెడ్డ యజమాని - అని ఆంగ్లంలో ఒక సామెత వున్నది. నిప్పేకాదు విజ్ఞానంకూడా అంతే. ఆ విజ్ఞానంద్వారా నిప్పుతోనే చెలగాటం ఆరంభించిరిముగదా. ఇక మనగతి ఏమి కానున్నది? తిక్కా ?

మన కర్మఫలం భిష్మాసుర వరం. ఈ అభినవ భిష్మాసురుడు మానిసికాదు, మానిసి చేతియంత్రం, చేసినవాని నేమింగేయాగ్రం,అస్త్రం. దీని పొత్తవాని స్ట్రాంటియం 90. మహాభయంకరమైన వస్తువు.

అణ్వాస్త్రములు ప్రేలినపుడు, ప్రయోగించినపుడు ఇది వ్యాపిస్తుంది. దీనివల్ల మానవజాతికే ముప్పు రావచ్చును. అస్త్రములు ప్రయోగంకాకముందుకూడా, ప్రేలుడు పరీక్షలమూలాన, మానవజాతికి అరిష్టదాయకమైన బాధ్యాలు కలుగవచ్చును.

ప్రజలు 'ఈ ప్రేలుడు మానండర్రా ఇంక' అని గగ్గోలు పెడుతున్నారు. ఏమంత ప్రమాదంలేదు భయపడకండి అని ప్రభుత్వాలంటున్నవి. ఈ ప్రభుత్వాలలో తెలివైనది రష్యాప్రభుత్వం'మిగిలినవారిచేత ఒప్పించండి, మేమప్పుడే ప్రేలుళ్లను ఆపివేస్తాం' అంటున్నది. జపానువారు 'అయ్యా, మా మొర వినవా? నీ బాంబుల ప్రేలుడు మా కొంప లంటిస్తున్నది?' అని రష్యాముఖ్యునితో ప్రాధేయపడితే, 'సరే, మనమిద్దరం కలిసి అమెరికన్లను, బ్రిటిష్‌వారిని అడుగుదాం?' అని రష్యాముఖ్యుడు జపాను ప్రశ్నానికి సమాధానం యిచ్చినాడు.

పసిఫిక్‌సాగరం, క్రిస్మస్‌దీవులలో బ్రిటిష్ అణ్వస్త్రం ప్రేలుతుందని నిశ్చయమైనది. అందుచేత, దానివల్ల ఏమీ అనుకోనవలసినంత ప్రమాదంలేదని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. 'అట్లయితే దానిసంగతి నేను చూస్తాను' అని ఒక ఆంగ్లేయుడు బయలుదేరినాడు.

ఏసుక్రీస్తును ఇతరులు సిలువ వేశారు. కాని ఈ క్రయిస్తవుడు తన్నుతానే 'సిలువ' వేసుకుని, లోకరక్షణార్థం ఆత్మార్పణకై కంకణబద్ధుడాయెను. ఇతడొక బ్రిటిష్ కాపు. సామాన్య గృహస్థుడు. ధర్మచింత ప్రబోధించింది. ఆగలేకపోయినాడు. ధర్మపత్నికూడా యజ్ఞంలో ఆహుతికి సిద్ధమైనది. బిడ్డలను మరొకరికైనా అప్పగించిరావాలని చూచినారు. అట్టి ప్రయత్నం సఫలంకాకపోగా, భార్యవుండిపోయింది, భర్తబయలుదేరి వచ్చినాడు.

ఈయన పేరు స్టీల్ (ఉక్కు). ఈయన సంకల్పబలం ఎంత దృఢమైనది! ఆంగ్లజాతి భాగ్యంపడింది!

ఆంగ్లేయులకు ఇటీవలివరకు సామ్రాజ్య నిర్మాతలైన క్లయివు, హేస్టింగ్స్, డలహౌసీ వగైరాలు గర్వకారణమైనారు. కాలం మారింది. సామ్రాజ్యాలను నిర్మూలంచేసి ప్రతిష్ఠను నిలకొల్పుకోవలసివచ్చింది. ఆ సమయంలో అట్లీ, మౌంట్‌బాటెన్ వంటివారలను గర్వకారణంగా ఆంగ్లేయులు చేర్చుకున్నారు. ఇండియా, బర్మా, పాకిస్తాన్, సిలోన్ దేశాలంతా స్వరాజ్యవాతలని లోకమంతా మారుమ్రోగేటట్లు ప్రకటింపజేశారు.

ఇంతలో మళ్ళీ బుద్ధిగడ్డితినగా, సూయజ్ మీదపడ్డారు. ఆంగ్ల ప్రజాస్వామికం తన విరాట్ స్వరూపాన్ని ప్రదర్శించింది. అంతటి సూయజ్ మంచి పైకొలగడమైనది. ఇంతలో క్రిస్మస్‌దీవుల అణ్వాస్త్రపరీక్ష చర్చనీయాంశమైనది. రష్యా, అమెరికాలవలె, తానూ ఒక అణుశక్తిగల ప్రభుత్వమై యూరప్ ఖండానికి శిరోభూషణమై (?) వెలయవలెనని బ్రిటన్ తహతహలాడినది. 'ఇతరదేశాలు అణ్వస్త్రాలు ఆపలేకపోలేదు, లోకానికి మార్గదర్శనం ఈయవలెను' అని బ్రిటిష్ పత్రి

—తొరవ 8 వ పేజీలో

అశోకా ఫ్లవర్ ఆఫ్ హెవెన్ టాల్కమ్ పౌడర్ & స్నో

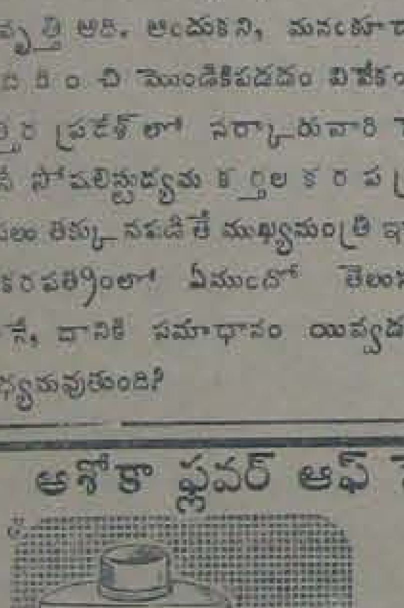

గగన కుసుమమువంటి ఈఅపూర్వ సౌందర్యోపకరణములు విజయా కెమికెల్స్‌వారి సుదీర్ఘ పరిశోధనా ఫలితముగా తమకు లభించుచున్నవి. నవీనమైన కెమికెల్స్‌వల్ల పరిమళద్రవ్యములవల్ల అత్యుత్తమముగా తయారైనవి. వీటిఉపయోగం వల్ల మీ సౌందర్యమును ముఖవర్చస్సును ఇనుమడింపజేయును. ఉపయోగించిన అతిశీఘ్రకాలంలోనే వీటి గుణములు మీరు గమనించగలరు.

నేడే వుపయోగింపుడు

విజయా కెమికెల్స్-మద్రాసు

ఆస్బెస్టాసు శిమెంటురేకులు

* * * *

మా వద్ద అన్ని సైజులలోను - శ్రేష్ఠమైనవి - మిక్కిలి గట్టిదనమైనవి లభింపగలవు.

—: స్టాకిస్టులు :—

మారడుగు పెంచలయ్యసెట్టి & బ్రదర్స్

సంతపేట — నెల్లూరు

హాస్య బ్రహ్మ

శ్రీ భమిడిపాటి

'కవ్వించేది ప్రతిదీ హాస్యమే. కాని ఉత్తమహాస్యములో నవ్వుతోపాటు ఒక కన్నీటి బొట్టుకూడా రాలుతుంది.'

—బెర్నార్డ్‌షా.

సంస్కృత ఆలంకారికులు రసాలు తొమ్మిదన్నారు. కాని వారు అధికంగా శృంగారాన్నే ప్రశంసించారు.

హాస్యరసానికి వారిచ్చిన స్థానం హాస్యాస్పదముగా ఉన్నది. 'శృంగారానుకృతి హాస్యం' అన్నాడు భోజుడు. శృంగారానికి హాస్యము అనుకరణ అన్నాడు. దాన్ని అంగిగానే భావించారు.

ఇంతేకాదు హాస్యాన్ని ఆలంకారికులు వికృతిగానే భావించారు. అందుచేతనే నీచ పాత్రలలోనే దీనిని వుంచారు.

పైగా ఈ ప్రబుద్ధులు ఆడచేతగాక మద్దెల ఓడుఅన్నట్లు హాస్యం 'స్వతోనిష్ఫలం' హాస్యరసం దానంతట అది ఏమీ చేయజాలదన్నారు.

కాని మన వైదికబుషులు దీర్ఘాయువు అనుభవించాలంటే నృత్యమూ హాస్యమూ అవసరమన్నారు.

దీనికి భిన్నంగా మనలో 'సంగం చచ్చి సంగీతం, అంతా చచ్చి హాస్యము' అన్న సామెత పుట్టింది. అంటె ఈ రెండింటిని నీచంగా భావించారన్నమాట.

అనగా వీటి పరమార్థము గ్రహించలేదన్నమాట.

పైగా నవ్వరాదన్నారు. నవ్వు నాల్గువిధాల నష్టమన్నారు.

నవ్వుదివ్యౌషధము. దానిని నేటివైద్యులు, మనస్తత్వ శాస్త్రజ్ఞులు అంగీకరించారు.

ప్రపంచమంతటా హాస్యము కరువుగానే ఉన్నది. అన్ని బలవర్ధకౌషధాలవలె నవ్వుకూడా చాలా తరుగుగానే వున్నది.

హాస్య రచయితలు అంతకంటె అరుదుగా వున్నారు.

మనం భూపతితం కాగానే మొట్టమొదట చేసేది రోదనమే. ఇతరులుచేసె మొదటిపని నవ్వించడమే.

ప్రశంసింపతగిన ఈ పనిని చాలమంది తమ జీవితములో వదలివేస్తారు.

హాస్యాన ప్రయోజనాన్ని ఇంతవరకు మనవారు గుర్తించలేదు.

హాస్యమంటే నవ్వించని నవ్వుఅన్న మాట ఆధునికమైనది.

ఈనాటి జీవితములో ఆనందకరమైనది హాస్యము.

కాని ఇదే అన్నిటికంటే కరువైనది.

మానవునిలో లేనిది మాటలలో యొక్కడనుండివచ్చును?

భమిడిపాటివారు అనన్యంగా హాస్యానికి అంకితమైనవారు. వీరికి హాస్యము సాధనము మాత్రమే కాదు, సాధ్యము.

వీరు సంస్కృతాంధ్రాంగ్ల భాషలలో సమర్ధులు, విమర్శకులు, తత్త్వవేత్తలు, చమత్కారులు.

కామేశ్వరరావుగారు వ్యాఖ్యానికంగా అధిక గంభీరులు. అయినప్పటికి హాస్యరసైకజీవులు. చిలకమర్తివారివలె నిత్యజీవితంలో హాస్యముండును.

వీరు హాస్యప్రియులే కాదు, హాస్యములో అనేకంగా కృషి చేసినవారు. హాస్యరసవేత్తలు, ఆంధ్రులకుహాస్యరసభేదాలను తెలిపిన ప్రతిభాశాలురు. హాస్యరచనలకు ఉన్నతస్థానం లేవాలని కృషిచేయుటలో కృతైకనిశ్చయుడు. హాస్యరచయితలలో ఆయన ప్రథమంగా బిరుదు గాంచిన హాస్యబ్రహ్మ.

ఆయన హాస్యం అధికంగా విజ్ఞానప్రదంగా వుంటుంది.

కథ, నాటిక, వ్యాసం, విమర్శ, ఏదైనప్పటికి ఆయన రచన హాస్యరసభరితంగానే వుంటుంది.

శ్రీ గొర్రెపాటి వెంకటసుబ్బయ్య

ఈ లెక్కల మాస్టరుగారికి హాస్యరచన యొలా అలవడిందో తెలియదు. ఎట్లా అలవడితే నేం అది ఆంధ్రుల అదృష్టం.

ఆయన రచనల్లో పరిశీలన అధికం. గణిత శాస్త్రజ్ఞునికనుక ప్రతిదీ ఎనలిటికల్ గా ట్రీట్ చేస్తాడు.

మానసిక ద్వంద్వములను ప్రకటించుటకు ఆయన రచన సాగించును. అందువల్ల వ్యాస్థ ప్రేరితుడనుకొనరాదు. అది ప్రేమైకమార్గముగా భావించవలెను. ఆయన స్వీయమానసిక అకుంఠ ఆవేదనలో సాంఘిక కష్టములను అనుభవించును. The writer is behind a book అను ఫ్రెంచ్ వాక్యం ఆయనయెడల అధికంగా చెల్లుతుంది.

ఆయన కేవలం వినోదంకొరకు వ్రాసేవాడు కాదని; సమకాలిక స్థితిగతులు తెలుపుతూ సంఘశ్రేయస్సుకై రచన సాగించే తాత్వికుడు, విమర్శకుడు అని గ్రహించుటవసరము.

'బాగుబాగు'తో రచన ప్రారంభించి బాగుబాగు అనిపించుకున్న మహాభాగుడు మన భమిడిపాటివారు.

ఆంధ్రులకు అధిక హాస్యరచనలు అందించి అధిక ప్రశంసలు పొందిన అదృష్టవంతుడాయన.

ప్రపంచ ప్రసిద్ధిగాంచిన పరాసు ప్రసిద్ధ హాస్యరచయితను ఆంధ్రులకు పరిచయంచేసిన గౌరవంకూడా ఆయనకే దక్కింది.

భమిడిపాటివారి రచనల్లో ఆయన విద్వత్తు లోకజ్ఞానం, విమర్శనా పటిమ, తార్కికగరిమ కనపడుతుంది.

కవి సత్యాన్ని సౌందర్యంగా చెప్పితే, హాస్యరచయిత ఆ సత్యాన్నే చెప్పి నవ్విస్తాడు అని ఆయన అన్నమాటలు అక్షరాల సత్యం.

"నవ్వించడమంటే, మొత్తంమీద తిట్టడం, ఏకడం, దెబ్బతియ్యడం అనే ఉద్దేశ్యం ఉంటూనే ఉంటుంది. కాని అది హృదయం లేని ఉద్దేశ్యం. నవ్వించడమంటే కొన్నిలోట్లు కనపరచడం అని కొంతమంది ఉద్దేశ్యంగాని అది సంతృప్తిలేని ఉద్దేశ్యం. నవ్వించడమంటే ఒకరిని బాధించటమని కొందరి ఉద్దేశ్యం. అది సానుభూతి సరసంలేని ఉద్దేశ్యం. కొన్ని నిమిషాలపాటు అందరూ ఒకేవిధంగా సరదాగా ఆలోచించుకోవాలనే ఉద్దేశ్య తప్ప ఇతరమేమీ నా హృదయంలో లేదు," అంటాడు ఆయన.

ఆయన రచనలు హాస్యరసభరితాలయినట్లే, ఇతివృత్తాలకు పెట్టిపేర్లు విశిష్టతకలిగి నవ్వు పుట్టించేవే. అర్ధాంగపుహంగామా, కాశీ దేవాలయం, వద్దంటేపెళ్లి, ఎప్పుడూ యింతే, ఆరోహణలు విమర్శ మొదలగునవి. అట్లాగే సంపుటాలకు పెట్టిపేర్లుకూడా సార్ధకనామములై, హాస్యజనకములైవుండును. అప్పుడు, ఇప్పుడు, అవును, గుసగుసపెళ్లి, అన్నితగాదాలే.

భమిడిపాటివారి పాత్రల్లో భాగయ్య, పర్వతాలు, నవరసమూర్తి కవ్వించి నవ్వించే హాస్యపాత్రలు.

ఆయనచేసే హాస్యరచనలు అనితర సాధ్యములు.

ఆయనకు ఆంధ్రులు ఈనాడు షష్టిపూర్తి చేస్తున్నారంటే హాస్యరసాన్ని ఆస్వాదింప సమకట్టారన్నమాట.

మరొక షష్టిపూర్తికూడా చేసేమహాభాగ్యం కలుగుగాక మనకు.

శ్రీమద్రామాయణం

(2 పేజీ కొరవ)

నొసంగి, తాను తపస్సు చేసికొనుటకు సిద్ధులు చారణుల నివాసస్థలమైన హిమగిరిశిఖరమునకువెడలి పోయెను

దేవేంద్రుండంత పరాభవముతో దుఃఖించుచు దేవతల నందఱిని పిలిచి "దేవతలారా! గౌతమమహర్షి మనలను జయింపవలెనను నిశ్చయముతో ఘోరతపస్సును చేయుచుండెను. ఎట్లైనను అతని తపోభంగము చేయుటకు నిశ్చయించి మహర్షి కోపమునకు లోనగునట్లు చేయవలెనని యాలోచించి అతనిపత్నియైన అహల్యాదేవిని చెఱచితిని. తత్ఫలితముగా మహర్షి కోపగించి నన్ను నపుంసకునిగా శపించెను. అహల్యను పరిత్యజించెను. మీ మేలు కోరినవాడ నగుటచే నాకిట్టి కీడుసంభవించెను కనుక మీరందఱు నాకు సాయము చేయవలయును" అని ప్రార్థించెను.

అంతట దేవతలందఱు చింతించి అగ్నిదేవుని నాయకత్వములో పితృదేవతల కడకేగి జరిగిన దంతయు వివరించిరి. పితృదేవతలనుగ్రహించి దేవేంద్రునకు "మేషము......" అంటించిరి. అప్పటినుండియు దేవేంద్రునకు మేషాండుఁడు అనుపేరు కలిగెను.

దశరథనందనా! శాపపాత్రురాలైన అహల్య అప్పటినుండి ఘోరతపస్సును చేయుచు నీ రాకకొఱకు వేచియున్నది. మనమీ శిథిలాశ్రమమును ప్రవేశింతము. దివ్య సౌందర్యవతియు సాధ్వీమణియు నైన అహల్యకు శాపవిమోచనము కలిగించి ఆమెలోని తేజస్సును ప్రకాశింపఁజేయుము." అని యానతిచ్చెను.

విశ్వామిత్రుని మాటలువిని శ్రీరాముఁడు మహర్షి ననుసరించి లక్ష్మణుడు తనవెంట రాఁగా ఆశ్రమములోనికిఁ బోయి అహల్యను చూచెను. ఆమెను-బ్రహ్మ కడుప్రయాసతో అనంతమైన సౌందర్యరాశిగా సృష్టించెను. బహుకాలముగా నామె తరులతాతతుల మాటునఁబడి యుండుటచే అప్పుడామె తేజస్సు మబ్బుతెరల చాటునుండి వెలువడిన శశివలెను జలమధ్యమునుండి ప్రకాశించెడి సూర్యుని ప్రతిబింబమువలెను దట్టమగు పొగనుండి బహిర్గతమగు జ్వాలవలెను తేజరిల్లెను.

రామలక్ష్మణులు ఆ మహాసాధ్వీమతల్లికి పాదాభివందనము గావించి తమవిధేయతను కనఁబఱచిరి. అహల్య గౌతముని ఆనతిమేరకు శ్రీరామునకు శాస్త్రబద్ధముగా అర్ఘ్యపాద్యములతోడి యథోచితమైన ఆతిథ్యము నొసఁగి సత్కరించెను. అప్పుడు దేవతలు పుష్పవృష్టిఁ గురిపించిరి. దేవదుందుభులు మ్రోఁగినవి. గంధర్వులు పాడిరి. అప్సరసాంగనలు నృత్యము గావించిరి. గౌతమమహర్షి తిరిగివచ్చి పరిశుద్ధురాలైన పత్నిని స్వీకరించి రామాదులను గౌరవించెను. —(సశేషము.)

49 సం. అనుభవము
టి.వి.రెడ్డి & కో. (రిజిష్టర్డు)

పసిరికలు -
- కామెర్లు
భయపడ పనిలేదు
★
డాక్టరు సి. రామయ్యంగారు,
రంగనాయకులపేట — నెల్లూరు.

సంతృప్తిని - సౌందర్యాన్ని
రెంటినీ ఇవ్వగలరు

గుండాల వెంకటసుబ్బారెడ్డి అండ్ సన్సు
నగల వర్తకులు
చిన్నబజారు — నెల్లూరు

పక్షవాతానికి
PARALYSISCURE (Regd.)
(Trade Mark No. 154754)
మా మందు అమోఘంగా పనిచేస్తుంది. ఆ వ్యాధి నుండి మిమ్ముల విముక్తి చేస్తుంది. దిగులుపడవలదు. వారంమందు 8-12-0
డాక్టరు బొమ్మా జితేంద్ర
నెల్లూరు

స్త్రీల ఆరోగ్యమునకు
పండిత డి.గోపాలాచార్యులవారి
అరుణ
గర్భాశయ రోగనివారిణి

స్త్రీల ఋతుదోషములను పోగొట్టి సత్సంతానమును కలుగజేయును.
ఆయుర్వేదాశ్రమం లిమిటెడ్
త్యాగరాయనగర్,... మద్రాసు 17

జమీన్‌రైతు చందా

సంవత్సరానికి	రూ. 6. 50
అర్ధ సంవత్సరానికి	రూ. 3. 50
విడి ప్రతి	13 నయాపైసలు

నాయుడుపేటలో విద్యాభ్యాసం

—ప్రకాశంగారి బాల్యస్మృతులు

ప్రకాశంపంతులుగారి తండ్రి గోపాలకృష్ణయ్యగారు వెంకటగిరి సంస్థానంలోని మేనకూరు, మల్లాం గ్రామాలలో వుద్యోగం చేశారు. అప్పుడు ప్రకాశంగారి ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసం కొంతకాలం నాయుడుపేటలో జరిగింది. అప్పటి స్మృతులను ప్రకాశంగారు తన "జీవితయాత్ర" లో చక్కగా వివరించారు. ఆ భాగాన్ని యథా తథంగా దిగువ యిస్తున్నాము. —సం. జ. రై.

"...నన్ను పెద్దఅల్లుడిదగ్గిర చదువుకి అప్పజెప్పి మా నాయనగారు వెంకటగిరి సంస్థానంలో ఉద్యోగసంపాదనకోసం వెళ్ళారు. ఆయన అక్కడ ఎందరో ప్రముఖుల్ని ఆశ్రయించి చిట్టచివరకి నాయుడుపేట దగ్గిర సువర్ణముఖి ఒడ్డునవున్న మేనకూరుఠాణాలో పారుపత్యందారు ఉద్యోగం సంపాదించారు. పారుపత్యందారుఅంటే ఈరోజుల్లో సముద్దారుఅన్నమాట. ఆయన జీతం ఎనిమిది రూపాయలు. ఆయన, కుటుంబం వల్లూరులో ఒదిలివేసి, రెండు సంవత్సరాలపాటు ఒంటరిగా కష్టపడి ఉద్యోగం చేశారు.

"రెండు సంవత్సరాలు అయిన తరవాత కుటుంబం నాయుడుపేట పంపించారు. అప్పటికే అద్దంకిలో నా వీధిబడి చదువైపోయి ఇంగ్లీషుచదువు ప్రారంభానికి నాయుడుపేట చేరాను. అప్పటికే నాయుడుపేటలో ఒక ఇంగ్లీషుస్కూలు ఉండింది. మా తమ్ముడు శ్రీరాములు, నేనూ ఆ స్కూల్లో చేరాము. మా నాయనగారు మా చదువుకోసం నాయుడుపేటలోవుండి, మేనకూరు మొదలయిన గ్రామాల పని చూస్తూ ఉండేవారు. ఆ రోజుల్లో రెవిన్యూవసూళ్ళు ధాన్యాదుల్లోనే జరుగుతూ వుండేవి. నేను మా నాయనగారితో అప్పుడప్పుడు గ్రామాల్లోకి వెడుతూవుండడం కూడా జరిగేది. అలాంటప్పుడు రైతులు పిల్లవాడు వచ్చాడని మెహనతుగా రూపాయో, అర్ధో బహుమతిగా ఇచ్చేవారు. నేను అవి అన్నీ ఒకడబ్బాలో జాగ్రత్తపెడుతూ ఉండేవాణ్ణి. పెద్దపెద్ద దస్తరాలముందు కూర్చోపెట్టి ఆయన అప్పుడప్పుడు నాచేత లెఖ్ఖలు కూడా వ్రాయిస్తూ వుండేవారు.

"అప్పట్లో వెంకటగిరి సంస్థానంగురించి కొంచెం వ్రాస్తాను. ఆ రోజుల్లో వెంకటగిరిసంస్థానం ఉత్తరఖండం, దక్షిణఖండం అని రెండు భాగాలుగా వుండేది. ఒక్కొక్క ఖండానికి ఒక్కొక్క పేష్కారు అధిపతి. పేష్కారుక్రింద అమల్ దారు అని ఒక 30 రూపాయల వుద్యోగి వుండేవాడు. ఆయనక్రింద మా నాయనగారు పారుపత్యందారు వుద్యోగం చేసేవారు. ఈ సంస్థానంలో అప్పటికే కక్షప్రతికక్షలు, లంచగొండితనం, ఆశ్రయింపులు, ఉద్యోగం నిలకడలేకపోవడం, మొదలైనవి వుంటూవుండేవి. ఆ రోజుల్లో బి. ఏ. పరీక్షలో వుత్తీర్ణతపొందడం అంటే ఘనమైన మాట! అప్పట్లో నారాయణస్వామిశెట్టి అనే ఆయన బి. ఏ. అయి, పేష్కారు వుద్యోగంలో ప్రవేశిస్తే ఆయనకి బి. ఏ. నారాయణస్వామిశెట్టి అనే పేరు వచ్చింది. ఇల్లాంటి సంస్థానంలో మా నాయనగారు రెండుపార్లు వుద్యోగం పోగొట్టుకొని మళ్ళీ అనేకమైన ఆశ్రయింపులు ఆశ్రయించి వుద్యోగం సంపాదించుకున్నారు.

"నాయుడుపేటలో నా చదువునుగురించీ, జీవితాన్నిగురించీ కొంచెం విస్తరించి వ్రాస్తాను. నాయుడుపేటలో ఒక గవర్నమెంటుస్కూలు వుండేది. అందులో ఫస్టు, సెకండు, థర్డు, ఫోర్తు, అప్పర్‌ఫోర్తు అని అయిదుక్లాసులున్నట్లు జ్ఞాపకం. ఆ క్లాసుల్లో బ్రాడ్ పారీడన్లు చదువుతూవుండేవాళ్లం. ఆ రోజుల్లో ఇంగ్లీషు తెలుగు వాచకాలతోబాటు ఉర్దూకూడా చెబుతూవుండేవారు. నేను అలీ బేగ్ అనే ఒక సాహేబుల కుర్రవాడితో కలిసి ఉర్దూ చదవడం జ్ఞాపకం వుంది. నాయుడుపేటలో చదువుకొనే రోజుల్లో నేను బుద్ధిమంతుణ్ణి అనిపించుకున్నానని చెప్పలేను. వయస్సు ఎంతో లేకపోయినా, స్కూలులోవున్న అల్లరిపిల్లలలో మన పేరు మొదటిదిగా ఉండేది.

"నాకు ఎక్కడికెళ్లినా రెండురకాల మిత్రుల స్నేహాలు ఏర్పడుతూ వుండేవి. పరమపోకిరీల స్నేహం ఒకవైపు; బుద్ధిమంతులు, సంపన్నగృహస్థులు, విద్యావంతులు మొదలైన పెద్దవాళ్ల స్నేహం రెండోవైపు. కానూరి రంగడు అని ఒకడు వుండేవాడు. అతని అసలు పేరు రంగారావు. అతను మాధ్వుడు. అతనితో మొదటిస్నేహం సాము, గరిడీ, కుస్తీలు, చెడుగుడ్లు మొదలైనవాటిల్లో. అతనొక చిత్రమైనమనిషి. రోజూ అతను సువర్ణముఖి ఒడ్డునవుండే ఆంజనేయస్వామికి కోడిగుడ్లు నైవేద్యం పెట్టి ఆ ప్రసాదము అందరికి ఇస్తూండేవాడని ప్రతీతి. చాలామంది "అతను దుర్మార్గుడు; చదువూసంధ్యాలేనివాడు; అల్లాంటివాడితో నీకు స్నేహంఏమిటి?" అని నన్ను మందలించేవారు. నాకు అతని స్నేహంవల్ల అలవాటయినవి బడిపిల్లలని ఏడిపించడం, వాళ్లపుస్తకాలు పారవెయ్యడం, ఉపాధ్యాయుల్ని ఉడికించడం మొదలైన ఘనకార్యాలు!

"ఒకసారి పుదూరు సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు అనే మాస్టరుగారు బోర్డువైపుతిరిగి లెఖ్ఖలు చెబుతూవుండగా నేను కేళ్లాడుతూవున్న ఆయనగోచి కుర్చీకి కట్టాను. దాంతో బెత్తాల దెబ్బలు, మొట్టికాయలు మొదలయిన శిక్షలన్నీ సంపాదించాను! అంతేకాదు, నన్ను స్కూలులోంచి డిస్మిస్ చేశారు. ఈ సంగతి మా నాయనగారికి తెలిసి ఆయన ఆ రోజుల్లో అక్కడ డిప్యూటీ కలెక్టరుగా వుండే అడక్కి నారాయణరావుగారి నాశ్రయించగా, ఆయన దయవల్ల మళ్లీ స్కూల్లో ప్రవేశించాను.

"కాని మరికొద్దిరోజులకే ఇంకొక తవ్వాయి వచ్చింది! అప్పట్లో అల్లాడి ఆదెయ్యకొడుకు సూర్యనారాయణ అప్పర్ మిడిల్ క్లాసు చదువుతూ వుండేవాడు. అతను నన్నేదో తిరస్కారంగా మాట్లాడి కొట్టేసరికి నేను అతని ఇంగ్లీషు టెక్స్టుపుస్తకం ఎత్తుకుపోయి స్వర్ణముఖి ఒడ్డున ముక్కలుముక్కలుగా చింపివేశాను. ఆ చింపడం నా వెనకాలేవున్న యానాదివాడొకడు చూసి, నేను చింపిపారవేసిన కాగితం ముక్కలన్నీ తెచ్చి నా వెనకాలే స్కూల్లో అప్పచెప్పాడు. దానిఫలితంగా నాకు మళ్లీ బెత్తం ప్రహారాలు జరిగించి డిస్మిసు చేశారు. తిరిగి ఆ డిప్యూటీ కలెక్టరుగారి మూలంగానే ఆస్కూల్లో పునఃప్రవేశం లభించింది.

"ఈసారి ఆయన నన్ను ఇంటికిపిలిపించి "ఎందుకిల్లాంటి తప్పుపనిచేశావు?" అని అడిగారు. నేను నిర్భయంగా ఉన్నది ఉన్నట్లు చెప్పాను. ఆ క్రితంరోజున అతనునన్ను కొట్టాడనీ, అతను నాకన్నా పెద్దవాడవడంచేత మళ్ళీ కొట్టలేనని, కాబట్టి నాకు తోచినదానికి ఈపనిచేశానని చెప్పాను. దాంతో ఆయన నన్ను మందలించి మళ్లీ స్కూల్లో ప్రవేశపెట్టాడు. నాకు ఒకవంక అల్లాంటి అల్లరి స్నేహాలున్నా రెండోవంక పెద్దవాళ్ళతో స్నేహాలుకూడా ఉండేవి. అప్పుడు వరసింహరాజు అనే ఒకాయన బి. ఏ. చదువుతూ ఉండేవాడు. ఆయనతో స్నేహంచేస్తూ అనేక విషయాలు నేర్చుకుంటూ ఉండేవాణ్ణి. ఆయన తరవాత సబ్ జడ్జీ పనికూడా చేశాడు. మొత్తంమీద అల్లరికి ప్రఖ్యాతిపొందుతూ, చదువు సాగించాను. ఏమైనా వస్తువులు కావలిస్తే అవివున్నవాళ్లదగ్గిర లాక్కోవడమూ, వాళ్లు మా అమ్మగారిదగ్గిర ఫిర్యాదులు చేయడమూ జరుగుతూ వుండేవి. ఇల్లాంటి తవ్వాయిలెన్నో ఆ ఇల్లాలు తీర్చింది!

"నేను దండాలు, కుస్తీలు మొదలయిన తాలింఖానా వ్యవహారాల్లో అప్పటికే ముందంజవేశానని యిదివరకే చెప్పాను. దేశంలో క్రికెట్టుఆట ప్రవేశించింది. ఆ ఆటలోకూడా నేనుప్రవేశం కల్పించుకున్నాను. ఆ కాలంలో వెంకటగిరి రాజాగారి ఏనుగులు వేసవికి సువర్ణముఖిదగ్గిర తోటల్లో విడిసివుండేవి. నేనూ కొంతమందికలసి మావటివాడికి కానో అర్ధణో ఇచ్చి ఆ ఏనుగులెక్కి షికారులు కొట్టేవాళ్లము. తరుచు ఆ సువర్ణముఖి ఇసుక తిన్నెల్లోకి తినుబండారాలు పట్టుకుపోయి, అక్కడ ఒకటిరెండు రోజులు మకాంవేసి ఆటపాటలతో కులాసాగా కాలక్షేపం చేస్తూవుండేవాళ్లము. మొత్తంమీద నాయుడుపేట విద్యార్థిదశ మొదటికాలం ఒకవిధమైన గణనీయతతో, కులాసాగానూ గడిచిపోయింది.

"ఆ రోజుల్లో నాయుడుపేట ఒక చిన్న గ్రామం. ఇళ్లుచాలా [illegible]గా వుండేవి. ఆ గ్రామానికల్లా ఘనమైనవిషయాలు మా బడీ, సువర్ణముఖి కాలవగట్టున వుండే అన్నపూర్ణ దేవాలయమూ, వెంకటగిరివారి ఏనుగులు విడిసే తాణామాత్రమే! మా నాయనగారికి పారుగూర్లో వుద్యోగం అవడంచేత మమ్మల్ని ఒక స్వాములవారి మఠానికి చేరివుండే చిన్న పూరియింట్లో వుంచారు.

"రెండుమూడు సంవత్సరాలు—అంటే నేను మూడవక్లాసు చదువుతూవుండగా—మా కుటుంబం అంతా నాయుడుపేటలోనే వున్న రోజుల్లో, మా నాయనగారిని ఎస్టేటువారు మల్లాం పారుపత్యానికి బదిలీచేశారు. అందుచేత ఆయన కుటుంబం మల్లాం తీసుకుపోయారు. నన్ను ఆ మఠంలోనే వుంచారు. అక్కడ కస్పెపల్లి వెంకమ్మగారనే ఆవిడ యింట్లో నన్ను భోజనానికి కుదిర్చారు. ఈ కాలంలోనే వల్లూరుగ్రామంలో మాకువున్న భూములపైని కాటకంచేత పన్నులుచెల్లకపోవడంవల్ల, వెంకటగిరి ఎస్టేటువారు వాటికి జప్తులుపెట్టి, వేలంపాడించి అమ్మించారు. మా నాయనగారు నాయుడుపేటలో వుండగానే వల్లూరులో మా పెత్తండ్రుల స్థితికూడ దిగజారిపోయింది. వల్లూరు కరణీకం చేస్తూవున్న అప్పాస్వామిగారు అప్పుడే మరణించారు. ఆయన పిల్లలు చిన్నవాళ్ళవడంచేత కరణీకం ఇంకొక కుటుంబంలోకి సంక్రమించింది. ఆ నాడు కరణీకాలు జమీందారుల కటాక్షం మీదనే ఆధారపడి ఉండేవిగదా!

తండ్రిగారి మరణం

"[illegible] సంవత్సరంలో మా నాయనగారి ఆకస్మిక మరణంతో నా జీవితంలో ఒక పెద్ద అగాధం ఏర్పడింది. మా నాయనగారికి అప్పుడప్పుడు, కాలనొప్పి వస్తూవుండేది. ఆయన ఆ కాలనొప్పితోనే [illegible] సంవత్సరంలో మల్లాంలో స్వర్గస్థులైనారు. ఆయన ఇంకా జీవించివుండగానే నాకు నాయుడుపేటకి కబురువచ్చింది. కాని నేను వూరుచేరుకునేసరికి ఆయనప్రాణం పోయింది. అప్పటికి మా తమ్ముడు జానకిరామయ్య ఏడవ మాసం గర్భంలో ఉన్నాడు. శ్రీరాములుకి [illegible] సంవత్సరాలు. అప్పటికి మా చెల్లెలు అన్నపూర్ణ వయస్సు సుమారు ౪ సంవత్సరాలు. ఆనాటికే అప్పగార్లిద్దరూ కాపరానికి వెళ్ళారు. ఈ స్థితిలో కుటుంబభారం అంతా మా తల్లిగారి మీద పడింది. ఈ సంసారం పోషించడానికి ఆమెకివున్న సాధనాలుకూడా కొరతపడిపోయాయి. పిత్రార్జితం ఖర్చయిపోయింది. తండ్రిగారి స్వార్జితంలో నిలువ అనేది శూన్యం! ఈ స్థితిలో మాకుకలిగిన విపత్తునుగురించి తెలియపరచగా మా మేనమామగారు కొంతకాలానికి వచ్చి మమ్మల్ని ఆదరించి ఆ వూరినుండి కనపర్తి తీసుకువెళ్లారు."

కొకర్ల కామాక్షయ్యగారి పక్షవాతనివారణి డిపో

మా "భువనేశ్వరి" గుళికలు (రిజిష్టర్డు) పక్షవాతం, నరవాతం, వణుకు, తిమ్మిర్లను త్వరలో గ్యారంటీగా కుదుర్చును. మా ఫోటో ట్రేడ్ మార్కుగల ఔషధములనే వాడుము, వ్యాధి వివరములు తెలుపుడు — యింతకు మించినది ప్రపంచములో లేదు.

ఒక వారమునకు ఔషధము రూ. 7/- లు. ప్యాకింగ్‌పోస్టేజి వేరు.

'ఆయుర్వేదశేఖర' - 'వైద్యవిశారద' 'కవిరాజ్' కొకర్ల వెంకటప్పయ్య

పక్షవాతస్పెషలిస్టు (రిజిష్టర్డు) ఆయుర్వేద ప్రాక్టీషనరు - 222, కొకర్లవారివీధి - నెల్లూరు.

ఆస్ బెస్టాస్ శిమెంటు రేకులు

~~~ టింబరు ~~~

మావద్ద అన్నిసైజులలోను శ్రేష్ఠమైనవి - మిక్కిలి గట్టిదనమైనవి లభింపగలవు.

—— స్టాకిస్టు ——

వాకిచర్ల వీరయ్యశెట్టి

సంతపేట ఫోన్ : 143. నెల్లూరు

Edited, Printed and Published by N. Sree Ramamurthy at the Zamin Ryot Power Press, 170, Thippa[illegible] St, Nellore.
~~~